

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HÍRDETESEK:

Az első sorban két sor egyszer 20 fill.
Azután következőnél 16 fill.
Nyitási díj 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat augusztus 10.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Miből élünk?
- A szeptemberi esküdték.
- A vágóhid léghűtől.
- Vagyon a szalmazsákban.
- Turistahálál a Tatrában.
- Polónyi és Supiló.
- A Westinghouse-gyár fejlődése.
- Szerkesztői üzenet.
- Tárca: Dessewffy Sándor.

Miből élünk?

Arad, augusztus 9.

A magyar nép tömegeinek nyugodt elégedettségét, vagy veszedelmes izgatottságát, a kivándorlás emelkedését vagy csökkenését, a munkabérek, a hitelt, az üzletmenetet, mindent az aratási eredmény igazgat, változtat, módosít ebben az országban.

Az ideai aratási eredmény számoszlopai még nincsenek lezárva. De már ismeretes, hogy bizonyos egyenetlenség jellemzi. Vannak kitűnően ellátott vidékek, vannak helyek, amelyek valósággal a nyomor elé néznek. A bőterméssel megáldott övek bőségét emeli a gabona rendkívüli magas ára. Ugyanez a körülmény azonban a legnagyobb mértékben sújtja az inaságosokat és nem marad hatás nélkül az ország ama lakosságára sem, melyet nem érint közvetlenül a termés mennyisége, de annál inkább az élelmiszerek ára.

Valóban, ha van kérdés ma, mely feszült és általános figyelmet érdemel, mely megköveteli, kihívja a politikai mérleget-

lést is, hát az aratási eredmény, az ország gazdasági helyzetének kérdése az.

Még országszerte folyik az aratás, még peng a kasza s garmadákban ontják az új búzát a gépek. Arató sztrájkok tüze nem gyult ki az idén. A búzát nem kellett féltetni attól, hogy lábon rothad el — még se lesz elegendő kenyere az ország népének, ahogy a hivatalos jelentésekből ki lehet venni. Háládatlan volt hozánk az idén az anyaföld, — mondanánk, ha verset írnanék. Ime, megver bennünket a magunk keze, mert nem tudunk a földdel bánni — ezt kell mondanunk, ha igazságot akarunk mondani, még ha a magunk fejére olvassuk is az igazságot.

Mert hiába dicsekszünk azzal az iskolakönyvekben, hogy micsoda kitűnő gazdálkodó népek vagyunk mi is hiába kérkedünk el statisztikai kimutatásainkban nagy gabonakivitelünkkel. Ne kérkedjünk azzal, ami veszedelmünk és legkevésbé sem dicsőségünk. A magyar mezőgazdasági terménykivitelnek egyetlen előidézője: gazdasági visszamaradottságunk. Nem azért van nagy gabona-exportunk, mintha nálunk jobb gazda nem volna semmiféle náció: hanem azért, mert ezek a többi nációk rég rájöttek arra, hogy a magunkféle kizárólagos mezőgazdaságból nem lehet megélni, azért áttértek nagyobb hasznot hajtó kereseti ágakra. Így aztán mi urak lettünk a gabonapiacra, de gazdálkodási rendszerünkön nem fejlesztünk semmit s nem haladván a korrallal, elmaradtunk tőle. Így állt aztán elő az a kétségbeesés, hogy ha jó eszten-

dők van, idegen szedi le a hasznunk fölét, ha szűk esztendő érünk, akkor ránk szakad az inség s belenyomorodunk úgy, hogy egy szűk esztendő hét bő esztendőben nem heverünk ki.

A magyar földbirtokos nem azért termel gabonát, mert földje első minőségű, hanem azért, mert szereti a kényelmet s a gabonatermelés a legkényelmesebb foglalkozás. Nemesak azért, mert nem kell hozzá szervezett gazdasági üzem, gőzeke, műtrágya, szaktudomány, hanem mert a gazda szabadon követheti mellette uri passzióit. (Lehet képviselő, főispán, kártyahős, sportvezér, akármilyen, csak hűség legyen az öregbérés.) Így van ez, ha szeretjük, ha nem. Hogy így van, azt ki lehet olvasni a földművelésügyi miniszter jelentéseiből. A számok nem szégyenlős természetűek, beszéljenek azok. A magyar gabonatermények közt legjövedelmezőbb a buza. Ezt véve alapul, a magyar föld hektáronként bruttó 200—220 koronát hoz. Ez pedig még a maximális határán is kétségbeesítően gyöngye eredmény. Különösen ha azt is tudjuk, hogy Magyarországon összes behasznált területéből, tizenkét millió hektárból, több mint kilenc millió nemes terménnyel van bevetve.

Bölcs tanulságokkal kínálkozik ez a szűk esztendő — s hasznunkra válnék, ha legalább ezt a termést betakarítanánk belőle.

A koalíció akárhány jószemű vezére megmondotta, hogy a politikusnak rajta kell tartani kezét a nép gazdasági szervezetének ütőerén. Az ilyen kijelen-

Dessewffy Sándor.

(Apróságok a csanádi püspökről.)

Amikor Dessewffy Sándort kinevezték csanádi püspökké, sok jó hír előzte meg jövetelét a csanádi egyházmegyébe. A beiktatás után 150 pap járult elébe őt köszönteni. Meg se várta az üdvözlő beszédet, hanem e szókkal fogadott: „Fiaim, üdvözöllek benneteket az atyai házban!” Ez a szíves, ez a közvetlen szózat egyszerre megnyitotta mindnyájunk szívét. És tapasztaltuk, hogy szava nem volt szóbeszéd. Mindmáig jószágos tanácsadó, ha kell, atyailag dorgáló, egyuttal megbocsátó, minden viszonyok között szerető atyánk volt.

Ritka szerencsével egyesülnek benne azok a vonások, amelyek őt másokra annyira kedvessé és szeretetreméltóvá teszik. Beszédében, cselekedeteiben és minden mozdulatában közvelenség, őszinte természetesség jellemzi; ettől elválaszthatatlan finom uri modora. Ami e vonásokat mindezek fölött érdekessé teszi, az igazi szívjósága. Papoknak és laikusoknak, idehaza s a külföldön, lehetetlen volt ezt a nemes gyémántot észre nem venniük, lehetetlen volt ennek a szívnek a dobogását meg nem érezniük.

1893-ban népes zarándoklatot vezetett egyházmegyéjéből Rómába. Az Apenninek között meredek sziklagorincekre épített viaduktokon robogott a vasút. Egy öreg svábasszony, aki életében először látott ily merész vasutat, göröcsöket kapott ijedtében, sőt annyira rosszul

lett, hogy az alvó püspököt is felkeltették. A püspök tüstént átszállt a beteg asszonyhoz, homeopáthia-örvosságot adott be neki a kezébe, borogatást rakott a fejére, ápolta, bátorította, vigasztalta. Nemsokára jobban lett. Még az unokái is beszélnek a püspök jóságáról.

E vonaton az első osztályon utazott egyik plébános, kinek jó szíve, de érdes modora volt. Vele szemben egy előkelő orosz diplomata ült. A fárastó utazás közben az orosz cipője egyszer-mászor a pap ruhájához ért, aki ilyenkor következetesen „pardon”-t mondott. Egyszer azonban a pap türelmét veszítve, valami bántót mondott az oroszoknak. Ez pedig mód felett felháborodott a pap sértő idegességén, sőt ségédék után nézett, akik elégtételt követeljenek a plébánostól. A püspök értesülv n az esetről, azt izente a plébánosnak, hogy tegye jóvá hibáját. Ez vonakodott szót fogadni, mire a püspök legott felkereste a diplomatát s így szólt hozzá: „Uram, én vagyok ennek a papnak a püspöke. Helyette én kérek öntől bocsánatot”. Az orosz kezét csókolta a püspöknek és meghatottságában annyit mondott: „Uram, ekkora elégtételt nem is vártam”.

Másodizben 1897. tavaszán járt Dessewffy püspök a szentatyánál foureri Péter és Antónius de Zaccarina boldoggá avatásakor. Kedélyes szóváltás folyt le közté és XIII. Leo között, midőn a püspök lábcsókra járult. Akkoraját jelent meg az agg papának a Szentlélekről szóló körlevele.

„Olvastad-e fiam, utolsó körlevelemet?” kérdi a pápa.

„Olvastam, felelte a püspök, de én azt mind el nem hiszem”.

Meglepéssel néz rá Krisztus helytartója: „És vajjon mi az, amit te nem hiszel, fiam?”

„Te azt irtad, Szentatya, feleli a püspök, hogy ez a te hattyudalod; de én nem akarom hinni, hogy utólszor hallottuk volna szavadat.” Jóságos mosolylyal jutalmazta a pápa a püspök ragaszkodásának e kedves nyilvánulását.

1900-ban újra látta Dessewffy püspök XIII. Leo pápát. Ezuttal magánkihallgatáson bementatta az akkori temesi főispán leányát: „Ez itt kálvinista leány, de azért áld meg őt, Szentatyám.” A 90 éves pápa rátette a kezét a kis leány fejére. Aki egyszer látta a nagy pápát, annak lehet arról fogalma, hogy mennyi szeídség, jóság sugárzott ki az öregember szeméből.

Egy másik temesvári uriember is volt a püspökkel és pedig fényes díszmagyarban. A pápának szemébe ötlük a szép magyar s azt kérdi a püspöktől: „Est Magnas?” A jólelkű püspök nem akart valótlant mondani, de az igazság bemozdásával a díszes magyart sem akarta megszorítani. Hát csak annyit felelt: „Est magnus.” S ebben igaza volt, mert ami magyarunk valóban szép szál ember.

1893. szeptemberben Borossebesen időzött a király a hadgyakorlatokon. Egész nap esett, sőt szakadt az eső. Mindenki az iránt aggo-

tésben benne foglalják a legfontosabb gazdasági kérdés, az aratási eredmény méltánylása. Innen már csak egy lépés van odáig, hogy az eredmények konzervenciáit tudatosan alkalmazzák.

Egyelőre az a fontos, hogy megtudja minden illetékes ember az új aratás által teremtett új helyzetet, hogy ahol intézkedés kell, az ne késsék.

A szeptemberi esküdtek.

Sorsolás a törvényszéken.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 9.

Az aradi törvényszéknél felhalmozott súlyos természetű bűnügyek felett ítélkező szeptemberi esküdttörvényszéket ma délután sorsolták ki. A sorsolást végző tárgyaláson Köller János ítélőtáblai bíró elnökölt és résztvettek azon Heller Mór dr. és Lehmann Viktor dr. törvényszéki bírák, Pogonyi Nándor alügyész, Schütz Henrik dr. az aradi ügyvédi kamara képviselője és Debreczy Géza aljegyző, mint jegyzőkönyvvezető.

A sorsolás eredménye a következő:

Rendes esküdtek:

Simu János könyvelő,
Mosóczy István földbirtokos,
Pányi Lajos szatócs,
Schwarz János vegyeskereskedő,
Sponner Adolf háztulajdonos,
Szabó András ácsmester,
Jellinek József fakereskedő,
Moldován János bankhivatalnok,
Mezey József háztulajdonos,
Reinhardt Gyula butorgyáros,
Heitz Nándor dr. ügyvéd,
Hehs Vilmos gyógyszerész,
Frank Fidél lóvasúti pénztáros,
Nikolits Géza földbirtokos,
Politzer Miksa vegyeskereskedő,
Marku Miklós nyug. postafőoszt,
Kormon Gyula háztulajdonos,
Opre Péter dr. ügyvéd,
Kneffel Béla magánhivatalnok,
Nyáry Vilmos cukorgyáros,
Pfeifer József kovácsmester,
Münz Márton divatkereskedő,
Schwarz Manó rőfőskereskedő,

Ranschburg Sándor borkereskedő,
Beck György földtulajdonos,
Eles Béla dr. ügyvéd,
Balla Alajos gázgyári igazgató,
Beck József cukorkereskedő,
Kohn Ignác háztulajdonos,
Fényes Kálmán dr. ügyvéd.

Pótesküdtök.

Záray Odön nyug. tanító,
Posch Alajos háztulajdonos,
Sugár Jenő dr. ügyvéd,
Käferkopf Mátyas háztulajdonos,
id. Müller József szépfestő,
• Auszterweil Lajos könyvelő,
Braboly Frigyes háztulajdonos és szatócs,
Hermann Béla lókupec,
Koch Dániel műszerész,
Révész Mór dr. ügyvéd.

A kisorsolt esküdtekről felvett jegyzéket átteszik Köller János esküdttörvényszéki elnökhöz, aki minden egyes esküdtel közölni fogja az esküdttörvényszéki ítélkezésre való behívást. Az első esküdtszéki tárgyalást szeptember 2-án fogják megtartani.

A vágóhid léghűtői.

94,000 koronás kiadás.

Fölemelik a vágatási díjakat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 9

A város — mint az Aradi Közlöny megírta — komolyan foglalkozik a vágóhid reformálásának eszméjével. Az első lépés erre a léghűtők létesítése, ami horribilis kiadással jár. A mérnöki hivatal már el is készítette a terveket és a költségvetést, amely szerint a léghűtők létesítése 94,000 koronát fog kerülni. A mérnöki hivatal számvetése alapján a léghűtők felállítására felvett kölcsön évi amortizálása 8,000 koronát tenne ki, míg az üzemeltetési költségek 16,000 koronára rughának. Megtakarítás 1500 korona lenne, a mibe a jelenlegi jégtartályok megtöltése kerül s így a fedezetlen összeg 22,500 koronát tesz ki.

A mérnöki hivatal előterjesztésével ma foglalkozott az építészeti bizottság, amelynek ülésére Lócs Rezső gazdasági tanácsnok meghívta az aradi mészárosok szakcsoportját is.

A gazdasági tanácsnok kifejtette, hogy a város jelenlegi pénzügyi viszonyai nem engedhetik meg, hogy ilyen nagyszámú befektetést tegyen a város, bármennyire is óhajtja a léghűtők felállítását.

A mészárosok szakcsoportjának kiküldöttjei erre kijelentették, hogy szívesen belemennének a vágatási díjak emelésébe, ha a szakcsoport közgyűlése is hozzájárul ehhez. A vágatási díjak emelése következtében befolyó jövedelem éppen fedezné a fedezetlen kiadásokat s így a városnak nem lenne nagy befektetése. Nem akarják azonban a vágatási díjak emelése folytán beálló kiadásukat a közönség rovására behozni s a husárákat nem emelnék fel.

Mint hogy azonban a bizottság nem kapott garanciákat arra nézve, hogy a husárákat nem fogják emelni, mert ezt a mészárosok szakcsoportjának közgyűlése is tárgyalni fogja, nem hozott végleges határozatot a léghűtők felállítása dolgában.

Az építészeti bizottság úgy határozott, hogy a mérnöki hivatal előterjesztését azal terjeszti a szeptember havi közgyűlés elé, hogy az elvben fogadja el. Arra az eshetőségre számítva, hogy a közgyűlés nem fogadja el az előterjesztést, a bizottság egy párhuzamos javaslatot is terjeszt a törvényhatóság elé. A javaslat szerint bizza meg a törvényhatóság a tanácsot, hogy készíttesse el a vágóhid reformálásának, különösen a hűtőkamarák kibővítésének tervezetét.

TÁVIRATOK.

Bányászstrájk.

Prága, aug. 9. A Bohémia augsburgi jelentése szerint a Schönbald melletti Ernő Adolftárná és a Karbitz melletti Frigyes tárná munkássai, száma 600-an, tegnap óta sztrájkolnak.

dalmaskodott, hogy a nagy eső elmossa a fényes katonai parádét. Az udvari ebédén a király is arról beszélt, hogy a szünni nem akaró eső tönkre teszi a hadgyakorlatot. „Nem, felséges Uram, — mond Wekerle — okvetlenül kitisztul az idő.” „Honnan tudja?” kérdi a király. „Dessewffy püspöktől tudom.” „Hát ő meg honnan tudja?” kérdi tovább a felség. „A 100 esztendő kalendáriumból.” „No, akkor úgy is lesz,” szolt nevetve a király.

A felséges ur gyakran érezte Dessewffy püspökkel fejedelmi kegyelmét. A millenáris esztendőben ő felsége, továbbá Románia és Szerbia uralkodói jelenlétében megnyitották a Vaskaput.

Ott állott az uszó királyi hajó orrán Dessewffy püspök fényes főpapi díszben és megszéhallható szavakkal beszélt a hatalmas magyar alkotást, a Vaskaput. Még ott a helyszínen intézkedett a király gróf Paar főhadsegéde utján a püspöknek v. b. t. tanácsossá leendő kinevezetése iránt. 1891-ben vendégül látta Temesvárott a királyt, aki életnagyságu arcképpel viszonzta házigazdája vendégszeretét. A buziási hadgyakorlatok alkalmával (1898) értékes nagy nyaklánccal és keresztel ajándékozta meg. Végül 1904-ben megkapta az első osztályú vaskorona lovagrendet.

Nem kereste, sőt kerülte az ünnepeltetést. 1899-ben Temesvárott a főispán hivataloskodásának 10. évfordulója volt. Már akkor felvetették az eszmét, hogy a következő esztendőben megüljék a püspök tízéves jubileumát. Ez az esztendő (1900) egyúttal a magyar kereszténység 900. évfordulója volt. Megülték ezt a jeles évfordulót többfelé az országban: Budapesten, Esztergomban, Székesfehérvárott, Pannonhal-

man stb. Dessewffy püspök ennek a jubileumnak a dícsőségét kivitte a külföldre is: 400 hívével elzarándokolt Velencébe Szent Gellért első csanádi püspök sírjához.

Ő maga Sarto József, az akkori velencei pátriárka szívesen látott vendége volt. Erre az ismeretségre vezetendő vissza az a gyengéd szeretet, amellyel a dícsőségesen uralkodó X. Pius pápa, az egykori Sarto József, püspökünk iránt viseltetik.

A biboros-patriárka, Velence podesztája és világi hatóságai, az osztrák magyar konzulátus, süveges főpapok sorozata, fényes díszmagyarok, 400 jámbor magyar hívő részvétele mellett és 30-40.000 lelkes velencei polgár tapsai között, Szűzmáriás magyar lobogó alatt: így vitte végig Dessewffy püspök Velence vizein Szent Gellért vértanu ereklyéi! Szerényen kitért az ünnepeltetés elől, de ez a zarándoklat, — amely velenceiek állítása szerint fényével és lelkes hangulatával a dogék legdicsebb napjaira emlékeztetett — méltó záróköve volt tíz éves püspöki munkálkodásának.

Templomok, paplakok, lelkészi állások, tanintézetek, egyesületek, intézmények hirdetik az ő bőkezűségét. De minthogy nála sohse tudja meg a oal, hogy mit adott a jobbkéz, a világ nem tudhat azokról az adományokról, amelyekben szegény özvegyek, egyetemi hallgatók, munkások, nyomorékok stb. részesültek. Ilyenkor nyilatkozott meg nagy szíve, aminek tanúi csupán udvari papjai lehetnek. Megesett, hogy a szekretárius egyik-másik kéréget levélre szerényen odamondta:

— Kegyelmes uram, ez szélhámos, amaz méltatlan.

De a püspök ebben javíthatatlan volt:

— Inkább kitenc méltatlannak adok, — így válaszolt — semhogy egyetlen igazán szülkölködőt elutasítsunk.

Egyházkormányzati tekintetben is gyakran nehéz kérdések előtt állott, de az ő finom tapintata, szelid lelke mindenkor nemes kézzel megoldotta a legbonyolultabb csomót. Ilyen volt, hogy többet ne említsék, 1891-ben a temesvári józsefvárosi papválasztás kérdése. Régi gyakorlat alapján protestánsok, szerbek és zsidók egyaránt gyakorolták a katolikus kegyuri jogokat, mint maguk a katolikusok. Nagy mozgalom indult meg a katolikus polgárok körében e vizsgált helyzet megszüntetésé: belügyminiszterre, országgyűlésre, a királyra készültek appellálni. Pedig ez az egyházpólitikai időszak épen nem volt arra való, hogy vitás katolikus kérdésekben kormány, avagy felségelhatározásokat provokáljunk.

A püspök hamar átlátta a veszélyt és szeretettel, ügyes diplomáciával, tekintélyével odavitte a dolgot, hogy a nemkatolikusok önként kijelentették, hogy a katolikusok kegyuri jogába befolyt nem akaróak. Elhatározásukat a kormányhatóság is jóváhagyván, Temesvárott ez a kérdés egyszersmindenkorra békés megoldást nyert.

Igy munkálkodott Szent Gellért örökségében, a csanádi egyházmegyében Dessewffy Sándor püspök, aki önmagában megvalósította azt az ideált, amelyet programszerűen kispapjai elé tűzött: „Egyik kezében Szent István lobogója, másik kezében Szent Gellért zászlaja, fiam, ez a csanádi pap!”

oh.

Polónyi és Supilo.

A leleplezett exminiszter.

Már hozzászóltak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése —

Arad, augusztus 9.

Tegnap számunkban jelentettük, hogy *Supilo* a fiumei „Novi List” című újságban cikksorozatot kezdett, amelyben a fiumei rezolúció történetére világít rá és arra a szerepre, amelyet *Polónyi Géza* a rezolúció dolgaiban játszott. *Supilo* cikke mintegy menti *Polónyit*, amennyiben kijelenti róla, hogy a rezolúció kész volt és a fiumei lapok régen ismertették már akkor, amikor *Polónyi Géza* Fiuméba érkezett és érintkezésbe lépett a rezolúcionistaikkal. Különben is *Polónyi* kiküldetése tisztára informatív célzatu volt.

Az idézett újság mai számában *Supilo* folytatja fejtegetéseit, leleplezéseit és a következőket írja:

Polónyi a vele való beszélgetés folyamán bejelentette, hogy a koalíció a magyar vezényleti nyelvért fog sikra zállani. Az ő egyéni véleménye szerint a magyar vezényleti nyelv diadala nem jelenti egyszersmind azt, hogy a horvát vezényleti nyelv is bevonul a hadseregbe, amde ha a horvát koalíció támogatja a magyart, akkor a magyar koalíció küzdeni fog a horvát vezényleti nyelv érvényesüléséért is. Ezt megígérheti a magyar koalíció nevében. Ezután *Supilo* felsorolta valamennyi panaszát, amelylyel a *Khuen-Héderváry-szisztémát* illethette. És hangoztatta, hogy a fiumei rezolúció a kiegyezés alapján épült föl. Magyarországnak első kötelessége az, hogy a kiegyezést pontosan szem előtt tartsa, a magyarosító politikát föladjja és a horvátokkal egyesülten küzdjön a közös ellenség, a németek és osztrákok ellen.

Polónyi erre azt válaszolta, hogy ő elítéli a Magyarországon érvényesülő germanofil politikát és szívesen látja a magyarok és szlávok barátságát. Egész eddigi működése ilyen irányu volt és nem egyszer mutatott rá a szabadelvű politikának a horvátokkal szemben elkövetett tévedéseire. Hangoztatta továbbá, hogy a dalmát képviselőkkel is érintkezésbe kell lépni, mert ezek mindenkor nagy politikai határozottságról tettek tanúságot.

A tárgyalásokban ezentúl *dr. Trumbics* is résztvett, akivel *Polónyi* arról értekezett, hogy a két koalíciónak delegáltjai hol találkozzanak egymással. *Polónyi* Budapestet ajánlotta és biztosította *Trumbicsot*, hogy a horvát és dalmát delegáltakra olyan fogadtatás vár ott, amelyet meg sohasem láttak. Ezzel szemben *Trumbics* Fiumét ajánlotta és *Polónyi* bele is egyezett. Az összejövetel időpontjára nézve nem történt megállapodás, ezt *Cingriának* és *Kossuthnak* tartották fenn. *Supilo* szerint ez volt a tanácskozás egyetlen része, amelynek politikai tárgyalás jellege volt. Ami ezentúl következett, pourparlénál nem tekinthető egyébnek. Így többek között arról is volt szó, hogy a Magyarország és Horvátország közötti viszony államegysége vagy államközösség. *Polónyi* az előbbi mellett foglalt állást, ami ellen *Supilo* és *Trumbics* természetesen tiltakozott. Amikor *Supilo* arra utalt, hogy a magyar kiegyezési törvény a két ország közötti viszonyt „államközösség”-nek mondja, *Polónyi* fölugrott helyéről és kijelentette, hogy bőröndjében van a ki-

egyezési örvénynek a példánya, magával hozta és rögtön utána néz. Meg is indult, de aztán hirtelen megállt és azt mondta, hogy hiábavaló volna a dolog fölött vitatkozni; majd csak meg-egyeznek valahogy a törvény szellemében.

Más dolgokról is beszélgettek, nevezetesen a bán kinevezéséről. Eerre nézve *Trumbics* kijelentette, hogy Dalmácia határozottan tiltakozik az ellen, hogy a bán kinevezetése a magyar miniszterelnök javaslatára történjék. *Polónyi* kijelentette, hogy ebben a kérdésben sem érhet egyet a horvát állásponttal. A vitatkozásnak véget vetendő, megjegyezte, hogy a koalíció hajlandó lesz valamennyi horvát kérdésben tárgyalni a horvát koalícióval. *Polónyi* még aznap este elhagyta Fiumét.

Supilo azzal fejezi be fejtegetéseit, hogy *Polónyinak* fiumei látogatása sokkal jelenték- telenebb volt, mint amilyennek hiszik.

Turistahalál a Tátrában.

Lezuhant bölcsészethallgató.

Hegycsúcsról a mélységbe.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 9.

A Magas-Tátra hóborította csucsain alig kezdődött a turisztikai évad, miris halálos szerencsétlenséget jelentenek a magyar alpesek vadregényes tájairól. Egy pécsi bölcsészethallgató két társával vezető nélkül megmászta a Magas-Tátra egyik csucsát, a leereszkedésnél azonban elszakadt a kötél és a fiatal ember a mélységbe zuhant, ahol darabokra zúzta magát.

A turista szerencsétlenségről az alábbi távirati tudósítás számol be:

A Poprádfelkán nyaraló *Wächter Jenő* pécsi bölcsészethallgató tegnap megbeszélte társaival, *Serényi Gusztávv*al és *Horn Gyulá*vval, hogy kirándulást tesznek a Tengerszem csucs-csal szomszédos *Simontorony-csucsra*. *Wächter* társai figyelmeztették, hogy vezető nélkül ne induljanak, de az egyetemi hallgató elosztatta az aggodalmaikat és tegnap reggel el is indultak a veszélyes utra.

A főlzállás sok nehézséggel ugyan, de végre minden baj nélkül sikerült. A fiatal emberek szerencsésen fölértek a *Simontorony-csucsra*, amelyről hosszan gyönyörködtek a sziklaórlásokban, a hegyszakadékokban és a nap sugaraitól csillámló tengeregekben.

A magukkal hozott ebéd elkölése után a fiatal emberek megkezdtek a leszállást. Kötéllel egymáshoz erősítve, 3-4 lépésnyire egymástól óvatosan lefelé haladtak, amikor a hátrább menő *Serényi* és *Horn* egyszerre velőtrázó sikoltást hallottak. Mindkettő a keskeny hegyi utról *Wächter*-felé tekintett és ekkor borzalmas látvány tárult eléjük. A *Wächter* derekára erősített kötél elszakadása következtében a bölcsészethallgató *lezuhan a mélységbe*. Egy két másodpercig szemükkel követték *Wächter* irtozatos esését, de azután elűnt a fiatal ember a mélységben.

Serényi és *Horn* óvatosan folytatták útjukat és az első állomásra érve, rögtön jelentést tettek a szerencsétlenségről. Nyomban mentő expedíció indult *Wächter* fölkeresésére és egy hegyszakadékban meg is találták a bölcsészethallgatónak *darabokra zúzódtól holttestét*, melyet azután a poprádfői kórházba szállítottak.

Vagyon a szalmazsákban.

Egy Wahrmann hagyatéka.

Ki az örökös?

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 9.

A múlt hónap dereka táján egy kopott ruhájú ember jelentkezett a bécsi Allgemeine Krankenhausban s felvételét kérte. Szegénységére való következással, ingyen. Volt hely és a betegség maga is ajánlat volt a boncoló asztal számára. Felvették tehát, operációt végeztek rajta. Az operáció, orvosi szempontból sikerült, de nem sikerült a beteg szempontjából. A megoperált ember meghalt, teteme a boncoló asztalra került és onnan a temetőbe, a szegények közös sírjába.

Temetés után tisztogatás volt a kórházban. Azt a zsákot is friss szalmával tömték meg, amelyiken ennek a történetnek a hőse feküdt. Hogy a zsákból kikotorászták a régi szalmát, nevezetes leltre bukkantak. Egy borítékra, amelyiken elmosódott írással feketélt a Wahrmann név; a borítékban külföldi és magyar nagy bankókból kilencvenezer korona.

A kilencvenezer korona értékét letétbe helyezték s megindították a nyomozást az elhunyt személyazonosságának kiderítésére. Megtudták, hogy az elhunyt halála előtt néhány nappal érkezett Bécsbe, ágyra járó ember volt s nagy inségről panaszkodott. Szállásadónője orosz menekültnek vélte, mert a német beszédje oroszos ízű volt. Ha pihenésre tért, az azért járó 40 fillért lefizette s szűkös vacsoráját ott fogyasztotta el az ágyban, sőtében.

A hatóság nyomozása Budapestre ért és itt keresik az örökösöket a Wahrmannok közt.

Egy fővárosi lap tudósítója a Wahrmann-család egyik tagjával beszélt ez esetről. Az illető már tudomással bír róla és megemlítette, hogy a Wahrmann család tagjait foglalkoztatja a titokzatos örökség s ha másból nem is, de a különkődésből azt sejtik, hogy az illető csakugyan Wahrmann ivadék.

— Csodálatos a Wahrmannok sorsa. — jegyezte meg a családtag. — Sok év előtt a bécsi hitelbankhoz beállított egy törődött, zörgős csontu öreg ember. Hetven esztendősen lehetett. Egy vagyont deponált és ezt mondta:

— Én ekkor és ekkor, ennek a hónapnak ebben az órájában meghalok. Gondoskodni fogok róla, hogy halálomról hivatalos értesítést kapjanak s ezt a letétet osszák szét örököseim közt. Így is történt. Az öreg, aki orvos volt és vándor praxist űzött, hazament Vichnicére, Lengyelországba s a megjövendőlt napnak *megjövendőlt órájában meghalt*.

Hogy ki lehet a Bécsben elhunyt Wahrmann? Sejttem, hogy ki volt. Wahrmann Izraelnek, az első budapesti főrabbinak egyik fia dr. Wahrmann Dávid József nagyváradai rabbi volt. Első feleségének *Mindl* volt a neve s első házasságából származott három fiu. Az egyik *Szoóber* nevű, lisztkereskedő volt Nagyváradon, a másik *Henrik* orvos és a harmadik dr. Wahrmann Gyula Lipót, aki törzsorvos volt az orosz hadseregben és tábori orvosa Európán kin generálisnak. Én azt hiszem, hogy a bécsi titokzatos halott ez a törzsorvos volt, aki hazájába tért meghalni, de már nem bírta az utat Bécsen túl. Hogy kit illet meg az örökség? Egyedül özvegy *Flaischmann Simonné* asszonyt, budapesti lakost, az elhunytnek nővérét, *Fényes Adó*f festőművész édesanyját.

A csanádi püspök jubileuma.

Tisztelgés Desseffy Sándor előtt

Az egyházmegye ünnepe.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 9.

Ma van ötven esztendeje, hogy Desseffy Sándort pappá szentelték. Az agg főpásztor iránt az egyházmegye közönsége vallás külsősége nélkül nagy tisztelettel és szeretettel viseltetik és e napot ünnepként üli meg. A püspök Budapesten, svábhegyi villájában időzött, az egyházmegye papsága és mindazok, kik a jubileumban résztvenni akartak, itt keresték fel a főpásztort szerencsekívánataikkal és figyelmük egyéb jeleivel.

Betegsége, bár az utóbbi időben jobbra fordult, még sem engedi meg, hogy székhelyéről maga igazgassa az egyház ügyeit. Amíg egyházmegyéjében időzött és szerető gondoskodással foglalkozott a csanádi egyházmegye dolgaival, minden tényével, minden cselekedetével beigazolta, hogy magyar főpap, aki elődjei magas szellemében kíván működni. Jótékonyágát számos intézmény dicséri, de hatalmas az az összeg, amelyet Desseffy Sándor a nyilvánosság elkerülésével, titokban adományozott nemes célokra. Erényei, nemes tulajdonságai között a legértékesebbek egyike a tapintat és türelmesség, amelylyel az egyházmegye lakosságának más felekezetekhez tartozó része iránt viseltetett. Ezért is oly általános és zavartalan a tisztelet, mely személyét övezi és amely a holnapi jubileum alkalmából fokozott mértékben kerül kifejezésre.

A jubileumi ünnepekről a következőkben számolunk be:

(A fővárosban.)

Az aranymisés főapost, a ritka évforduló alkalmából, Várady L. Árpád választott püspök vezetésével egyházmegyéjének egy huszonöt tagú küldöttsége kereste fel, hogy papságának és híveinek üdvözlését és ajándékát átadja és jókívánságait, szeretetét tolmácsolja. A küldöttség tagjai voltak többek között: Kiss János dr. pápai prelátus, Ortway Tivadar dr., Kristofcsik Gyula dr. ujaradi apát, Jászay Géza esperes-plébános, Bauer Gyula és Wittenberger Antal kanonokok.

A küldöttség reggel kilenc órakor jelent meg a püspökök kies fekvésű istenhelyi nyaralójában, ahol a nyarat tölti. A szives üdvözlés után Várady püspök remek beszédben üdvözölte a jubiláló főpapot, aki félszázados munkásságával elévülően érdemeket szerzett magának s nevét arany betűkkel írta bele nemcsak egyházmegyéjének, de anyaszentegyházának történelmébe is. A beszéd után, melyet zajos éljenzéssel fogadtak, Várady püspök átadta az egyházmegye művészi kivitelű hódoló feliratát s Desseffy papságának ajándékát: szinarany misztó kelyhet, amely remeke az ötvösművészetnek. Desseffy kegyesen fogadta az ajándékokat és meghatottan köszönte meg a kedves megemlékezést, mire az üdvözlés véget ért.

Unnepi istentisztelet.)

Desseffy Sándor csanádi megyés püspök pappá szenteltetésének 50 éves jubileuma alkalmából, az aradi római kath. plébánia templomban ma délelőtt 10 órakor istentisztelet volt. Az ünnepélyes misét Zárkövy Bonifác h. plébános helynök mondotta nagy segédlettel s az istentiszteleten az Aradon székelő állami és

megyei hatóságok, valamint a város is képviseltette magát.

Temesvárról írják, hogy a püspök jubileuma alkalmából ma pénteken délelőtt 9 órakor ünnepélyes mise volt a székesegyházban Tedeummal egybekötve amelyet Németh József felszentelt püspök, püspökhelyettes pontifikált nagy segédlettel. Mise után a felnyitott szentély előtt imádságot mondtak a püspökért. Az ünnepélyes misén résztvettek: az egész csanádi klerus, továbbá az összes temesvári világi és katonai hatóságok.

Desseffy Sándor püspök mai jubileuma alkalmából a csanádmegyei összes kat. templomokban háladó istentiszteletet tartottak. A makói plébánián ünnepi mise volt, melyen az összes hatóságok testületileg vettek részt. A püspöki székház fel van lobogóva. A püspökség a jubileum emlékére a csanádi központi kórház felszerelésének kiegészítésére 3000 koronát ajándékozott.

(A hódoló felirat.)

Az egyházmegyei papság egy küldöttsége hódoló feliratot fog átnyújtani a püspöknek, melynek üdvözlő részéből közöljük a következőket:

Az imálandó isteni Gondviselés kegyelme megérnünk engedte Nagyméltóságod pappá szenteltetésének félszázados évfordulóját. Ezen emlékeztetés napon jelen hódoló iratunk utján üdvözlöljük Nagyméltóságodat az ősi csanádi egyházmegye összes papsága, szerzetesei, híveinek nevében. Mint a közös hit, remény, szeretet kötelekkel által egybefűzött nagy családnak tagjai igaz szeretettel, a kegyelet, hála és benső ragaszkodás érzelmeivel mondunk hálát a Mindenhatónak a nagy kegyelemért, melyben Excellenciádat és általa ezen egyház meggyét részesítette.

Buzdításai nyomán jártak bőkezű alapítványai, adományai, amelyekkel az egyházmegye középiskoláit fejlesztette, a katolikus tanítóképzés ügyét előmozdította, az elaggott papság jótékony intézetét gyarapította, számtalan szűkséget szenvedő egyházi, világi renden levőket vigasztalt és istápolta; atyai háza pedig mindenkor tárva volt számunkra, amelybe bizalommal léphettünk, mindenkor atyai, meleg jóindulattal tapasztaltunk s amelyből fölbátorítva távoztunk!

Ötven év előtt vette Nagyméltóságod az áldozati kelyhet kezeibe s tette a szent fogadalmat: „Az üdvösség kelyhét veszem és az Ur nevét segítségül hívom!” Vette s elfogadta nem csupán a diszt, amely az Ur kelyhéről az oltárnak minden szolgádjára árad, de elfogadta a megpróbáltatásokat is, amelyek a kehelytől el nem választhatók, s amelyeket a maga példájára a mi Urunk Üdvözítőnk az Ot követőknek kínál.

Hálás lelkületünk imádsága a mai napon az, hogy Nagyméltóságodnak érdemeit, faramalmait jutalmazza az Ur Jézus vigasztalásainak bőségével, munkálkodásának sikerével, egykor pedig az igazak koronájával!

(Életrajza.)

Az agg főpap 1834. június 3-án született Pozsonyban. Tanulmányai bevégezése után hajlamainak engedve 1852-ben belépett az egri papnevelő-intézetbe. Ekkor tízannyolc esztendő volt. A következő esztendőben pedig felkerült Budapestre az itteni papnevelőbe. 1857. augusztus 1-én Egerben áldozópappá szentelték és Füzesabonyba ment káplánnak. 1860-ban a budapesti központi papnevelőbe tanulmányi felügyelővé nevezték ki. 1866-ban Egerben a jogegyetem tanára lett, 1868-ban Perger püspök titkára, 1872-ben sárospáti plébános, 1875-ben alesperes, 1882-ben apát, 1884-ben kassai kanonok, 1886-ban székesegyházi főesperes, 1890. január 4-én pedig csanádi püspökké nevezték ki.

A szellemek botránya.

Az agyonhipnotizált ügyvéd.

Leleplezett vivómester.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 9.

Az agyonhipnotizált ügyvéd ügye ma szenzációs fordulathoz ért. A botrány főszereplőjének, Gennari vivómesternek inasa az, aki leleplezte azokat a manipulációkat, melyeket a kard és vitor derék kezelője a spiritizmussal üzött, hogy Eránosz István ügyvédet kifosztassa vagyonából. Noha a dolog így áll, Gennarinak egyelőre nem lesz semmi baja, mert magánvádra üldözendő cselekményről van szó, de nincs, aki vádat emeljen. A boldogtalan ügyvéd neje ugyanis megőrült s gondnoka egyelőre még nincs kinevezve. Indítványtételre pedig egyedül ez lenne jogosult.

A fővárosi államrendőrség ennek ellenére is állandóan szemmel tartja a vivómestert, aki álhatatosan tagadja, mintha bármiféle bűnös manipulációban része volna.

Távirati tudósításunk a következő:

A jó szellem.

Megirtuk tegnap, hogy Eránosz ügyvédet a főkapitányságon igen jól ismerték. Csaknem napos vendége volt az előbbeni főkapitánynak, Rudnay Bélának és közeli ismeretségbe jutott a főkapitányság több tisztviselőjével.

Egy magasrangú tisztviselő Eránoszról a következőket mondja el:

— Hat éve ismertem az ügyvédet, akivel többször együtt voltam Karlsbadban is, ahol igen súlyos cukorbaja ellen keresett gyógyulást.

Az idén találkoztam vele és azt kérdeztem: mikor jön el Karlsbadba?

— Nem tudom, mondotta, mert, sajnos, a jó szellem még nem enged el, de lehet, hogy július hónapban megkönyörül rajtam.

Az ilyen beszédből természetesen Eránosz beszámíthatatlanságára lehetne következtetni, de Eránosz a rendőrségen is, a minisztériumban is olyan jogi dolgokat végzett el, amikhez teljes beszámíthatóság kellett s amiket más ügyvédek ugyanugy csak nehezen tudtak volna elvégezni.

Eránosz tulzottan vallásos ember volt, aki naponta órákon át imádkozott a templomokban, azonfelül pedig a spiritizmusnak valóságos rabja volt.

Egy alkalommal azt mondotta nekem:

— Nem tudom, mi lesz velem, mert a mióta azt a bizonyos dolgot csináltam, a jó szellem végleg elhagyott.

Hogy mi volt az a „bizonyos dolog”, arra nézve nyilatkozni nem akart.

Julius elején átment a Margitszigetre. Egy napon találkoztam vele és mert akkor már igen rossz borbén volt, azt kérdeztem tőle: miért nem megy már Karlsbadba?

— Nem tehetem, mondotta, a jó szellem ellenem van. Nem szabad már semmit ennem. Minden cukorra lesz bennem. Tegnap a szigeten két tojást ettem és mindegyikben egy egész süveg cukor volt. Nagyon rosszul lettem tőle. Ezután már semmit sem eszem, amíg a jó szellem teljesen meg nem békül.

A szellemek, mint olyanok.

Az Eránosz botrány szenzációs fordulathoz ért, amennyiben sikerült kinyomozni és megszólaltatni Laris Bélát, aki négy esztendőn át szolgált mint inas Gennari vivómesternek.

A szolgálta a következőket beszélt el:

— Négy évig voltam szolgálja Gennarinak.

Ez alatt az idő alatt olyan dolgokat láttam, olyan eseményeken mentem keresztül, amelyekhez foghatót csak mozgatóképeken vagy színházakban láthatni. Ismerem a széanszokat és a szuggesztív minden rejtelmét. Tudom, hogy *Gennari* és *Bay* miként rendezték a széanszokat, ki volt a jó angyal, hogy gyult világosság a vívóteremben, hogy jelent meg a jó angyal s hogyan táncolt az asztal. Minden részletét tudom a földöntúli titoknak, mert jelen voltam a széanszpróbákon, amelyeket délelőtt a vívóteremben rendezni szoktak.

Körülbelül egy esztendeig voltam *Gennari*-nál, de nem avatott be semmi titokba. Hallottam sokszor, hogy beszéltek jó angyalról, szellemidézésről, de többet nem beszéltek előttem. Egy év után egy reggel így szólt hozzám a vívómester:

Béla, eredj a Kerepesi-utra és hozz a drogériából tíz krajcárért magnéziumot.

Én elmentem a drogériába, vettem magnéziumot és hazahoztam. Erre a következő dolog történt:

Gennari és felesége, továbbá *Bay* s a felesége bejöttek a vívóterembe, amelyből egy kis ajtó egy kis szobába vezetett. Ekkor előkészítették a vívótermet s a magnézium felét fölhintették a kis szoba küszöbére. Ezután a terem közepébe patront tettek, megyújtották a magnéziumot és elsütötték a patront. Azután *Gennari* így szólt németül:

— Egészen jól hat a dolog.

A magnézium másik felét eltette estére, hogy szolgálatára legyen a jó angyalnak. Akkor észrevettem, hogy a falon levő zöld posztón lóg egy *Flaubert* puska, amelynek kakasa föl van huzva. Közelebb mentem és észrevettem, hogy a kakason vékony cérna lóg és ez a kis ajtón keresztül a másik szobába vezet. Ezt a különös dolgot közöltem a vívóterem társtulajdonosával, aki megnézte a cernára járó puskát és azt mondta, hogy utánajár a dolognak. Másnap megtudtam, hogy este széanszot tartottak *Gennari*-nál, ennek során a másik szobában megrántották a cernát és a *Flaubert*-puska természetesen magától elsült.

A halott megjelenik.

— Egy alkalommal, — beszélte *Laris*, — *Gennari* és *Bay* behívtak a vívóterembe, ahol nagy játékbabát javítottak. A babának akkora feje volt, mint egy 3 éves gyermeké, de nem volt keze-lába. Ekkor rám parancsoltak, hogy csináljak fából lábat a babának. Fogalmam sem volt, hogy mire kell a baba. Másnap azután megtudtam mindent. Másnap ugyanis bankett volt *Gennari*-nál, nem tudom már, hogy milyen alkalomból. A banketten jelen volt *Eránosz István dr.* és *Fodor Károly* vívómester, aki így szólt *Eránosz*-hoz:

— Én nem hiszek a spiritizmusban.

— Ugyan kérem, — felelte *Eránosz*, a tegnapi széanszon megjelent előttem 3 éves kis lánykám, aki két hét előtt halt meg.

— Lehetetlen.

— De, megérintettem haját és arcát. Igaz, hogy sötét volt, de ő volt, az én gyermekem volt.

A vita akkor abbamaradt és én álmélkodva hallgattam. Eszembe jutott, hogy velem *Eránosz* halott kis leánya számára csináltattak falábakat.

Arról is biztos tudomásom van, hogy *Eránosz* pénzelt *Gennari*-t. Engem levéllel két ízben küldött *Gennari* *Eránosz* ügyvédnek Kerepesi-uti lakására azzal, hogy választ kapok. *Eránosz* adott is választ; borítékot nyújtott át és azt mondta:

— Vigyázzon, mert pénz van benne.

Szent meggyőződés, hogy folyton pum-

polták, zsarolták *Eránosz*-t, de pozitív dolgot nem tudhattam meg. Arra is emlékszem, hogy *Bay* és *Gennari* délelőtt próbálgatták az angyal írását. Megfordított betűkkel írtak és próbáltak a tükör előtt.

Laris Béla végül kijelentette, hogy amit a hírlapírónak elmondott, azt hajlandó a rendőrség előtt is vallani.

Gennari Giuseppe egy nyilatkozatban tagadja, hogy *Eránosz* koldusbotra jutásában neki része volna és kijelenti, hogy sajtópört indít az öt meggyanúsító lapok ellen.

Konfliktus

Csák Cirjék és Szeged közt.

Egy toronyóra miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 9.

A minorita szerzet rendfőnökének, *Csák Cirjék dr.*-nak, ugylátszik, nem sok gondot ad a rendfőnökválasztás. *Csák Cirjéknek* a választás küszöbén bőven van ideje arra hogy konfliktusba keveredjék Szeged városával — egy toronyóra miatt. A rendfőnöknek és Szegednek konfliktusáról a *Szegedi Híradó* a következőket írja:

Uraságoktól levetett felöltőt, cipőt már látunk; tudjuk, hogy a zsbárosok nagyon keresik azokat, de hogy uraságoktól levetett toronyóra is létezne, ilyesmiről még a divatját legjobban kimúlt ószeres sem fődözött föl. Van azonban egy kitűnő képzettségű papi férfiú, *Csák Cirjék dr.*, a minoriták rendfőnöke, aki kisütötte, hogy igen is van uraságoktól levetett toronyóra, még pedig ott mutatja az idő haladását a szeged-rókusi templom tornyában. Ezt a fölfedezését különben ma átiratban tudatta a város polgármesterével.

Igen hosszú előzménye van annak, hogy a rendfőnök erre a fölfedezésre jutott. A dolognak a szálal a múlt őszig vezetnek vissza, amikor a polgármestert a deputációk egymásután keresték föl, hogy a lebontás alá kerülő Szent-György-torony harangjait és a rókusi templom toronyóráját hova ajándékozza a város.

Tanácsi határozat is történt, nem is egyszer, az ügyben. Közgyűlés alá is került az ügy, ahol, mint visszaemlékezünk, egy teljes délutánon tartott a vitatkozás: hova adják a rókusi templom harangjait és óráját és hova a Szent-György-torony harangjait. Végül aztán történt határozat s a közgyűlés abban állapodott meg, hogy a rókusi toronyórával a felsővárosiakat boldogítja, ott úgy sincs óra a templom s már évek óta sürgetik a felsővárosiak a városnál, hogy adjanak nekik órát. Pénz azonban nem volt, mindég meg kellett tagadni a kérelmet. Itt volt tehát az alkalom, hogy a régi óhajlás teljesülésbe menjen.

A miniszter jóváhagyása is megjött a közgyűlési határozatra s az ezutáni legközelebbi üléséből a tanács kiváló örömmel értesítette dr. *Csák Cirjék*-et, a minoriták rendfőnökét, hogy van már toronyóra a felsővárosiak részére. A nagy közgyűlési vitatkozás és öröm azonban hiába való volt. Ugyanis dr. *Csák Cirjék*-től, a minorita rendház főnökétől, ma egy epés hangu átirat érkezett a polgármesteri hivatalhoz, amelyben kijelenti a rendfőnök, hogy a toronyóra nem refléktál.

Az egész átirat epés, szatirizáló hangon van megírva. Azt mondja többek közt a rendfőnök: A felsővárosi Szent-György-torony 2500 koronát érő harangjairól azért mondottunk le Szeged város javára, hogy cserébe a felsővárosi híveknek modern, használható toronyórát juttat a város. Mi a harangot odaadtuk, azon-

ban a rókusi templom — mint értesülők, — uraságoktól levetett órára szükség nincs. Ha azt gondolja a város bölcs tanácsa, hogy ezeket az órákat még használható állapotba lehet helyezni, — hát akkor tegye meg. Miért fosztaná meg a rókusi híveket ezen bizonyára „nagybecsű” óráktól. Javítsa meg a város és szerencsétlense velük tovább is Rókust, — de ne Felsővárost.

Egyébként tudatja, hogy a felsővárosi templom részére új toronyórát rendelt egy fővárosi templomórásnál. „Nem tudtam — mondja — hogy Szegeden is van templomóra, mert másképp bizonyára az általam nagyrabecsült Szegeden tettem volna meg a rendelésemet.”

A mérges rendfőnök átiratára mosolyognak a torony alatt.

MULATSÁGOK

(=) Az ujszentannai diák ifjuság *Rauchbauer Nándor* védnöksége alatt e hó 19-én a Zimmermann féle vendéglőben műkedvelő előadással egybekötött táncvigalmat rendez. A tiszta jövedelmet a szegénysorsu gyermekek segélyezésére fordítják.

(=) A kurticsi önkéntes tűzoltó-testület e hó 20-án, a nagyvendéglő kerthelyiségében és összes termeiben 25 éves fennállásának emlékére konfetti és serpentin-csatával és világpostával egybekötött jótékonycélu táncmulatságot rendez.

Szerkesztői üzenet.

Az utálatos dolgok.

Arad, augusztus 9.

Felháborodott. Valóban, önnek igaza van. Kénytelenek vagyunk elismerni, hogy a sok utálatos dolog, amit az élet felszínre dob, nem mindig a nyilvánosság elé való. De viszont méltóztassék elismerni, hogy nekünk is igazunk van, amikor számot adunk a történeletről, noha jóízűsünk erősen tiltakozik ellene, hogy a napról-napra előforduló liliomtiprások, gyermekrontások, Caruso esetek, házasságtörések és fekete misék utálatosságaira pazaroljuk a papírost és a tintát. Mert mi megkritizálhatjuk az életet, de meg nem vátoztathatjuk. A mi feladatunk az, hogy az eseményekről, bármilyenek legyenek is azok, számot adjunk. A lap nem X-nek és nem Y-nak, hanem mindenkinek csinálódik. Meg kell írunk például a dånosi rablógyilkosságot, noha tudjuk, hogy vannak gyenge idegü emberek, akik nem tudnak elaludni, ha ilyesmit olvasnak. Meg kell ezenmód írunk minden eseményt, akármilyen förtelmes is. Ma a híradás a lapok feladata s ennek a feladatnak eleget kell tennünk. Ez az oka, hogy az ujság nem 14—15 esztendő leánykának való olvasmány, ámbár ma, a gyermekek felvilágosításának korában, még ez is vitatható kérdés.

Ha csak valamicskét gondolkozunk az ön által felvetett kérdés fölött, arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy a förtelmes dolgok leírásával még csak a kor izlése ellen sem vétünk. A kor izlését említjük, mert az abszolút jóízűségről nagykétség volna beszélnünk. A kor izlése a *naturalia non sunt turpia* jelszaván alapszik. Ime, *Zola* Emil nem eseményeket, hanem költött dolgokat írt és *Zola* Emilről az ujságok legelfogultabb bírálója is kénytelen elismerni, hogy lángész volt. És mégis: ha valamelyik ujságírónak valaha eszébe jutna, hogy olyan leplezetlen realizmussal írjon egyetmást, ahogyan *Zola* írt: másnap a felháborodás orkánya söpörné el a szerkesztőségi íróasztal mellől. Pedig nyilvánvaló, hogy a hírlapíró, akinek a tolla alá a nap diktálja az írni valót, nem válogathat úgy sem témákban, sem kifejezésekben, mint az író, akinek van ideje, hogy a fantáziája-szülte tárgyat művésziessé feldolgozza.

Tudjuk mi azt, nagyon jól tudjuk, hogy a mi mesterségünk olyan, mint az utcaseprő. Söpörjük,

napról-napra söpörjük a tömerdek szennyet és piszkot. Hiába. Minden nap új szemetet hoz, új söpörnivalót. És amíg beleöljük a lelkünket ebbe a bevégezhetetlen munkába, úgy járunk, mint az nca-seprő, akit elpusztít a belélekezett bacillus. Ime: azt mondják rólunk, hogy izléstelenek, hogy lelkiismeretlenek vagyunk, lépten nyomon kétségbevonják a jóhiszeműségünket. Mindezt azért, mert hol egyik, hol másik embernek nem tetszik, amit irunk.

Oh, elbirjuk mi képze'ni azt a hírlapot, amelyik a mi kedvünkre való volna. Ahol egy könyv megjelenése nagyobb esemény volna akármiféle fekete misénél, ahol a szellemi evolúciót szolgálja minden betű, ahol az emberiség nagy kérdései mellett nem is jutna hely szexuális botrányok, csalások, lopások, gyilkosságok számára. Mi el birjuk ezt képzelni. Mi álmodozunk erről. De kérdezzük szeretettel: mit méltóztatnék szólni, ha ma ilyen lapot adnánk az ön kezébe? Nem dobna földre boszusan? Igen, félredobná. Mert ön felháborodik, ha förtelmes dolgokat olvas, de még jobban felháborodik, ha események helyett valami értékes könyv méltatását kell olvasnia. Onnek események kellene.

Mivel pedig nem a lapok csinálják az eseményeket, hanem az események a lapokat, ön kénytelen lesz még néhányszor felháborodni. Mert ami piszkos, ami szennyes, ami förtelmes: az mind az élethez tartozik. *C'est la vie!* zab.—

Ártatlan-e Hau?

Ki az igazi gyilkos?

Molitor Olga revolvere.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 9.

Hau dr.-nak, a halálra ítélt egyetemi tanárnak világszenzációvá nőtt bűnpöre egyre bonyolultabb lesz. Most már nyilvánvaló ugyan, hogy Molitorné gyilkosa nem Hau dr., hanem saját leánya, Molitor Olga volt, a német igazságügyi hatóságok azonban nem akarják elismerni, hogy Hau dr. elítélésével *justizmord*-ot követtek el. Hogy tehát elpalástolják tévedésüket s megóvják magukat attól, hogy a népnek a bíróságokba vetett hite meg ne inogjon: következetesen hangoztatják, hogy a bűnös mégis Hau dr. Ez a tendencia vezet az újabb megindult nyomozást is, amely mindenre kiterjed, csak arra nem, ami Hau dr. sorsán változtathatna. A pör revíziójáról hivatalosan egyelőre nem is beszélnek s ha a halálra ítélt ember mellett megnyilatkozó általános rokonszenv s az egész badeni nagyhercegség népének hangulata egyenesen reá nem kényszeríti a hatóságokat a revízióra: még megeshetik a huszadik század legszényenletesebb eseménye, az, hogy egy ártatlan embert tudatosan megfoszt életétől az igazságszolgáltatás.

A Hau-ügy legújabb részleteiről alábbi távirati tudósításunk számol be:

Lindenau előléte.

Lindenau báró elfogatása tudvalevőleg azért történt, mert megakartá zsarolni Molitor Olgát. A zsarolás ténye abban állott, hogy Lindenau hallgatásáért ellenértékül Olga kezét követelte. Ami Lindenaut illeti, ezek után mint tanu *alig számbavehető*. A báró különben is igen elzüllött, s Mannheimban egy hatóságilag engedélyezett házasságközvetítő irodája volt, amelynek szükös jövedelméből tengődött. Gönner dr., Lindenau védője, igazaknak tartja védené állításait, bár maga is tudja, hogy nem a legjobb hírnévnek örvend. Azt, hogy Baden-Badenban, nem messze a gyilkosság színhelyé-

től tényleg jelen volt, két tanu is bizonyítja. Hogy mennyire szabad hinni neki a gyilkosság részleteire vonatkozólag, azt majd a további nyomozat fogja kideríteni.

Molitor Olgát tegnap Baden-Badenben kihallgatták. A kihallgatás után visszatért Freiburgba. Az államügyész és a törvényszéki bizottság ma délelőtt Hau lakásában újabb házkutatást tartottak.

Ma megkérdezték Dietz drt., Hau védőjét, hogy mi a véleménye a szenzációs fordulatról. A védő azt felelte, hogy az újabb fordulat csak azt bizonyítja, hogy Hau mint a gyilkosság tettese, szóba sem jöhet, sőt jelen sem volt a gyilkosság színhelyén. Hau a gyilkossággal még csak titokzatos összefüggésben sincs.

A revolveres leány.

Mannheimből jelentik: A Hau féle bűnpörből kifolyólag Lindenau bárót tegnap az államügyész három óra hosszat vallatta, amely idő alatt a tanu igen idegesnek látszott. Lindenau egyelőre vizsgálati fogságban marad.

Az államügyészség érdeklődése ugyálszik mindinkább *más irányban is kiterjed*. A „*Neue Badische Landeszeitung*“ jelzi, hogy a vizsgálat Molitor Olga ellen is folyik.

Dietz dr. védő ügyvéd ma délután felkereste a fogházban Haut s hosszabban beszélgetett vele pörének revíziójáról.

Lindenau fentartja a vádját és hangsúlyozza, hogy Molitor Olga követte el a gyilkosságot, holott abban a pillanatban szabadon bocsátának, amelyben visszavonná a vádat.

Újabb rendkívül fontos körülmény merült föl. Badenben mindenki tudta, hogy Molitor Olga revolverrel jár. Mai kihallgatásán e körülményre megkérdezte, Molitor azt válaszolta, igaz, hogy mindig magánál hordott revolvert és pedig azért, mert hosszú magános sétákat szokott tenni és ezeknél szüksége van revolverre.

A fogságban ülő Hau dr. t értesítették a fordulatról s Lindenau báró vádjáról. Hau félreismerhetlen megdöbbenéssel hallgatta a dolgokat és azt felelte:

— Sajnálom, hogy sógornőmet kellemetlen ségek érték.

A makacs ügyészség.

Lindenau védője ma fölkereste a bárót. a börtönben és különböző kérdéseket intézett hozzá. A báró határozottan fentartja vádját.

Az ügyészség három deliktummal vádolja Lindenaut és pedig: *zsarolással, becsületsértéssel és bűnpártolással*. Ezekért tartóztatták is le. Az ügyészség zsarolást lát abban, hogy a báró Molitor Olga kezét kérte, aminek megadása ellenében hallgatást ígér. A becsületsértés abban áll, hogy Lindenau a nőt anyja gyilkosának nevezi. A bűnpártolást az államügyészség abban a levélben látja, amelyet Lindenau Hau dr. védőjének kezéhez a tárgyalási napok egyik utolsóján juttatott és amelyben közli vele, hogy ha Hau dr. nem tudja magát a vád alól tisztázni, akkor ő — Lindenau — *megnevezi az igazi gyilkost*. A levél azért tartalmaz bűnpártolást, mert e levéllel meg akarta akadályozni a tettesnek, Haunak megbüntetését.

Lindenau védője Gönner dr. fölfolyamodással fog élni a letartóztatás ellen és följelentést fog tenni Molitor Olga ellen azon a címen, hogy anyját vétkes gondatlanságból megölte.

— Nincs többé helye semmi kiméletnek — mondotta Gönner — és indítványozni fogom, hogy Lindenaut szembesítsék azokkal a tanukkal, akik őt Badenben látták.

A Lindenau—Molitor bűnügy tárgyalása

során fölvetődik az egész Hau-pör anyaga és előjátéka lesz a Hau pör revíziójának.

A *Berliner Tageblatt* tudósítója jelenti, hogy Lindenau bárónak levelét, amelyben Molitor Olgát a gyilkossággal vádolja, a leány fővére adta át az ügyészségnek azzal a megjegyzéssel, hogy a levél írója szerinte zsarolást akar nővérén elkövetni.

Az ügyészség megmaradt azon az állásponton, hogy *Hau dr. a gyilkos. Molitor Olgát ártatlannak tartja* és nem hiszi, hogy Lindenau Badenben járt.

Molitor Olga tagad.

Molitor Olgát tegnap délután szembesítették Lindenau báróval. A szembesítés rövid ideig tartott és eredményéről a hatóság hallgat. Molitor Olga határozottan *tagadja, hogy anyjára lőtt volna*. A bárót sohasem látta és természetesen nem is ismeri. A leány nagyon sápadt volt, de egészen nyugodt.

Lindenau levelének egy része így hangzik:

Annak a szerelme a legnagyobb, aki még akkor is szereti szerelme tárgyát, amikor ez bünt követ el. Én a pör alatt ismertem meg önt és szerettem bele önbe. Szerelmem ön iránt oly nagy, hogy én, a 64 éves ember, aki még nős vagyok, de válópörben állok, az ön kedvéért minden akadályt le fogok győzni.

A báró Mannheimban nem jó hírnévnek örvend. Elhibázott existenciának tartják, de snájdig föllépésével sok embert megtévesztett. Ez a modor letartóztatása után sem hagyta el. Így, amikor az államügyész Lindenau urnak szólította, azt felelte:

— Önnek Lindenau báró vagyok.

Az államügyészség Lindenau letartóztatása elleni tiltakozását hivatalból elutasította.

Megtöltöm!

Berlinből táviratozzák, hogy a *Lokalanzeiger* tudósítója beszélgetést folytatott Dietz dr.-ral, Hau dr. védőjével. Dietz az újságíró előtt az alábbi érdekes nyilatkozatot tette:

— Hau dr. viszonya Molitor Olgához már évek óta tart és be van bizonyítva, hogy annak idején igen komoly flört volt köztük. Kétségtelen, hogy Molitor Olgának a Hau-pörben tett vallomása, mely szerint Hauval nem volt semmi intim dolga, nem felel meg a valóságnak annak dacára, hogy Molitor esküt tett a vallomására. Mindjárt házasságának megkötése után Hau dr. abban a nyomozó tudatban volt, hogy Molitor Olgába szerelmes. A Hau dr. és felesége közötti féltékenységi jelenetek napirenden voltak és ezek Párisban is olyan tarthatatlan állapot-hoz vezettek, a melynek folyománya volt Hau dr. ismert sürgönye Molitor Olgához. Hau dr.-né öngyilkossága is a féltékenységre vezethető vissza. A doktorné mindig két üvegcese ópiumot vitt magával és ezeknek egyikét átnyújtotta nekem, hogy odaadjam a férjének. A bűnpör tárgyalásakor Hau dr. *megtöltötte* nekem, hogy olyan kérdéseket intézzek, amelyek esetleg Molitor Olga bűnösségét földerítenék. Ezért kezem meg volt kötve.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az olasz gyermekopera Aradon. Ma érkezett Aradra *Guerra* tanár vezetése mellett az olasz gyermekopera-társulat s holnap reggel már főpróbát tart a *katonai zenekar* közreműködésével *Carmen* operából. A katonai zenekar mind a hat estén részt vesz az előadásokon. Az előadások sorozatát holnap, szombaton este kezdik *Carmen*-nel. Azután következnek: Vasárnap: *Alvajáró*, hétfőn: *Szevillai borbély*,

kedden: *Don Juan*, szerdán: *Parasztbecsület* és az első felvonás *Alvajáró*-ból, az utolsó estén, csütörtökön: *Mari, az ezred leánya*. Az előadások rendes nyári helyárrakkal mennek. Jegyek holnap reggeltől kezdve válthatók a színházi pénz tárnál.

A Westinghouse-gyár fejlődése.

A Máv. fékmegrendelése.

Megnagyobbítják a gyárat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 9.

Jövő szerdán kerül harmadikban Aradváros törvényhatósága elé a Westinghouse gyárnak adandó városi telek átengedésének ügye. Két rendkívüli közgyűlés volt határozatképtelen, egyrészt azért, mert a városatyák javarésze nyári üdülését a város falán kívül tölti, másrészt pedig azért, mert az Aradon maradtak egy részében sikerült a vállalat elleneseinek bizalmatlanságot ébreszteni, annak hangszólásával, hogy a város tulságosan nagy ellenértéket ad azért, amit kap, — hogy Westinghousek majorizálni akarják a részvénytársaságot, s hogy az új gyár terjedelmében kicsiny, kevés munkást foglalkoztató ipartelep lesz. Az első kifogás logikánélküliségét mi sem jelzi jobban, mint az, hogy a vállalat 150,000 korona állami szubvenciót kap. Ha pedig az államnak megértenyi a gyárnak Magyarországra való telepítése, Aradnak, ahová a gyár épül, bizonyára megér 300,000 koronát. A majorizálás kérdése ma már nem is kérdés. A vaggongyár és az Acsev. példája mutatja, hogy a majorizálás csak előnyére válik a vállalatnak. Marad tehát a harmadik kifogás: hogy a gyár kicsiny és fejlődésképtelen lesz.

Ezt a kifogást fényesen megcáfolja a B. H. alábbi hira:

— *Westinghouse fék a M. Á. V. kocsijain.*

A magyar államvasutaknál az utóbbi időben nagyszabású kísérleteket folytattak a teherkocsiknak Westinghouse-fékekkel való ellátása tárgyában. Mint értesülünk, 70 darab Westinghouse-fékes teherkocsiból álló vonattal kísérleteztek jó eredménnyel. Ez annál nagyobb jelentőségű, mert az új fékezőkészülékkel való felszereléstől a tehervonatok gyorsabb közlekedését és a balesetek nagyobb elkerülését lehet remélni. A legtöbb teherkocsit a nagy költség miatt valószínűleg csak *Westinghouse-fékezetekkel fogják ellátni*, de a teherkocsiknak tekintélyes százaléka Westinghouse fékberendezésű, úgy hogy átlag a vonatokban több fékeskocsi lesz, mint a hány fékezőt jelenleg alkalmaznak. A kérdés megoldása, miután nagy pénzáldozattal jár, még hosszabb időt fog igénybe venni, azonban a sikeres elintézésben *annál is inkább lehet bízni*, mert a tehervonatok folytatólagos fékezésének kérdését a német vasutegyesület, amelynek a magyar vasutak is tagjai, *állan-dóan napirenden tartja*.

Tudvalevő dolog, hogy amennyiben a Máv. kocsijainak Westinghouse fékekkel való felszerelése megkezdődik: az óriási mennyiségű féket az aradi gyár fogja előállítani és szállítani. Ha ez bekövetkezik, szükségszerűen meg kell nagyobbítani a gyárat, még pedig nagy mértékben.

A Westinghouse-cég megbízottja ezt a körülményt Aradon jártukban már említették is az *Aradi Közlöny* tudósítója előtt. A B. H. hir-

adása, amelynek szavahihetőségét maga a lap garantálja, megerősíti a cég megbízottainak kijelentését, ami annyit jelent, hogy az aradi gyár megnagyobbítása csak idő kérdése lehet.

Hogy a megnagyobbítás milyen arányú lesz arról most, a gyár építének megkezdése előtt beszélni még időelőtti volna. Mindenestre tájékozódást nyújt efelől az, hogy a Máv. saját teherkocsijainak száma meghaladja a hatvanezretet s ehhez még hozzájárul azon kocsik száma, amelyeket az államvasutaknak a vagonközlekedő részvénytársaság bocsájt rendelkezésére.

A dánosi gyilkosok.

Új koronatanu.

Aki önként jelentkezik.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 9.

A dánosi rablógyilkosok kinyomozása ügyében ma szenzációs fordulatot hozott egy koronatanunak vallomása, amelynek során elmondotta, hogy nemcsak látta és felismerte a letartóztatottakban a tetteseket, hanem közvetve maga is részt vett a mérszárlásban, amennyiben ő őrizte a gyilkosok lovait és szekereit. A tanu egy 16 éves cigánylegény, aki tegnap két öreg cigányasszonnyal együtt megjelent a *vacsi* csendőrsőn. Az öregebb, 70 éves cigányasszony, aki a *Kolompár* Mari névre hallgat, azzal állított be a csendőrökhöz:

— Kezét csókolom, eljöttünk megmondani az igazat. Tetszik látai ezt a fiút — és ezzel rámutatott a vele jött cigánylegényre — ezt *Lakatos* Murzsának hívják. *Ez ott volt a dánosi gyilkosságnál.*

A csendőrszervező erre alaposan kikérdezte a cigánylegényt, aki nagy szepogve elmondta, hogy ő is benne volt abban a cigánybandában, mely a dánosi gyilkosságot elkövette.

Este indultak el Berczelről két szekérrel és 9 órakor érkeztek a csárda elé. Itt előbb összeszűrtak, azután egyenként bementek a csárdába. Előbb azonban megbízták azzal, hogy vigyázzon a lovakra és ha embereket lát jönni, legyen gyors híradással. A társai egy órahosszat lehettek benn a csárdában. Ezalatt ő nyugodtan pipázott. Hogy mi történt odabenn, azt nem tudja *Lakatos* Murzsa, de mikor társai kijöttek, gyorsan kocsira kaptak és elhajtottak.

Arra a kérdésre, hogy volt-e láрма a csárdában, amíg ő a szekereket őrizte, *Lakatos* Murzsa ezt felelelte:

— Bizony volt láрма. *Durrogatok a puszkák, az emberek jajgattak, verekedtek és sikoltoztak.*

A társainak nevét azonban a fiatal cigány nem tudja.

A vacsi csendőrőrmester behozta *Lakatos* Murzsát és a cigányasszonyokat Budapestre a vizsgálóbíróhoz. *Aczél* Endre dr. ma kihallgatta a behozott cigányokat, akik közül csupán *Lakatos* Murzsa vallatása két óra hosszat tartott. *Lakatos* főntartotta vallomását akkor is, amikor a vizsgálati fogságban levő cigányokkal szembesítették. Az első, akit szembesítés végett elője vezettek, *Balog Rostás* Sándor volt. *Lakatos* ebben a cigányban *határozottan felismerte a tettesek egyikét*. *Balog* tagadta, hogy *Lakatos* Murzsát valaha látta volna.

A vizsgálóbíró *Lakatos* is *letartóztatva*, mert a gyilkosok lovainak őrzésével ő is részt vett a dánosi gyilkosságban.

Hol vagy, Nákó?

A fiumei kormányzó-válság.

Elég volt a dicsőségből.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 9.

Egyik legelőkelőbb, a magyar főúri világnak föntartott közjogi méltóságunk, a fiumei kormányzó állás. Elnyeréséhez a jogcím grófi vagy legalább is bárói rang, pénz, sok pénz és az olasz nyelv ismerete, mert e nélkül kevéssé boldogul a tüzes olaszok elkormányozására vállalkozó férfit. A magyar államnak minél fényesebb képviselésén kívül alig van valami teendője a fiumei gubernátornak és mégis — minthogy par excellence politikai természetű állást tölt be — rendkívül sűrűn váltakoznak a tengerparti pompás palotának urai. Sőt nemrégiben megesezt az a fura dolog is, hogy egy kinevezett kormányzót — *Károlyi* György gróf, *Károlyi* István fia volt — két nappal a méltóság adományozása után a király fölmentette.

Ez a múlt év tavaszán volt, amikor a koalíció nyeregbe ült és megkezdte a stallumokat a maga hívei között osztogatni. A fiumei kormányzóság *Nákó* Sándornak jutott, mert minden kvalifikációval bírt, ami az álláshoz szükséges. Gróf, olaszul tud és igen gazdag, elannyira, hogy csupán installációjára százezer koronát költhetett.

Alighogy elmúltanak az installációs mámer napjai, *Nákó* grófnak meg kellett volna kezdenie komoly munkásságát: a *lavirozást* a magyarok, olaszok és horvátok egymással szembe kerülő törekvései között. A fiatal grófnak csakhamar tapasztalnia kellett, hogy a gubernátorság mégsem olyan könnyű dolog, amilyennek hitte. A háborgó tengert, szabatosabban a hevesvérű olaszokat nem sikerült lecsendesítenie. Az illir királyságról álmódzó horvátokat nem tudta kiábrándítani s hogy teljes legyen küldetésének kudarca: a magyarok nem találtak benne védőjükre.

Nagyszentmiklós és Lovrin ura, a békes természetű torontáli svábok közkedvelt grófja ilyen körülmények között megelégette kormányzói dicsőségét és a Fiuma — mellől hamarosan elkövándorolt — sokkal kevésbé bízó torontáli ezerholdjaira. Egy ideig még próbálkozott az ellentétes áramlatokban evickélni és sűrű távolléttel a hullámoknak feje fölötti összecsapását meggátolni, de két hónappal ezelőtt már végleg megunt a diszes pozíciót és megszö, és beszéd, *otthagya a kormányzói palotát*, azóta életjelt sem adván magáról a magyar korona gyöngyében.

Ha csak *Nákó* gróf távozott volna a kastélyból, valahogy még elintéződtek volna a hivatal ügyei. De a főúrral egyidejűleg eltűnt a kormányzó-helyettes, *Gál* Tibor min. tanácsos is, úgy hogy a póthelyettes vállaira nehezedik a hivatal gondja. Ennek a szecesszióknak azután az lett a következménye, hogy alig egy-két ember lézeng a hivatalban, holott Fiumében a magyaroknak kétségbeejtő helyzete egy teljes és sokat dolgozó hivatali apparátust követel. Mert az olasz és horvát egyetlen tengerparti városunkban otthon van és gondosan őrködik azon, hogy a

legcsekélyebb sérelem se érje. Csak a magyar *vogelfrei* és nincs egyetlen fórum sem, amely érdekeit képviselné.

A városban nagy a fejetlenség és a minap, amikor ott horgonyzott az osztrák-magyar gyakorlatozó hajóraj, már senki sem intézkedett az ünnepélyes fogadása iránt. *Nákó Sándor* grófról mindössze annyit tudnak a kormányzóságon, hogy Nagyszentmiklóson időzött, onnan pedig július első havában *Wekerle Sándorral* *Ischibe* ment. A kormányzó a fiu-meai viszonyokról tanácskozott a miniszterelnökkel, akinek *főljánlotta az állásáról való lemondást* és akit arra kért, hogy eszközöljön ki részére kihallgatást a királynál. Kihallgatáson *Nákó gróf* nem volt, de annyi bizonyos, hogy bukása befejezett dolog.

A nagykarolyi mandátum.

Károlyi István gróf öröke.

Károlyi Mihályt jelölik.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 9.

A *Károlyi István* gróf halálával megüresedett nagykarolyi mandátumra, amelyet már jó előre *Károlyi Gyula* grófnak, Aradvárcs és Aradmegye főispánjának szántak, a nagykarolyi függetlenségi párt 100-as végrehajtó bizottsága ma *Károlyi Mihály* gróft jelölte.

A nagykarolyi függetlenségi és 48-as párt 100-as végrehajtó bizottsága *Adler Adolf* dr. pártelnök elnöklése alatt ma délután 6 órakor tartotta meg a jelölő gyűlést, amelyen, bár kilátásba helyezték, *Károlyi Gyula* gróf jelölése meg sem történt. A főispán már ugyanis előzőleg táviratilag értesítette a pártelnököt, hogy mandátumot nem vállal. A végrehajtóbizottság ezek után abban állapodott meg, hogy *Károlyi István* gróf örökére *Károlyi Gyula* gróf unokabátyját, *Károlyi Mihály* gróft fogja jelölni. A jelölésről táviratilag értesítették a gróft, aki bár eddig nem nyilatkozott, mégis valószínűnek tartják, hogy már családi tekintetből is okvetlenül elvállalja a nagykarolyi képviselő jelöltséget.

Károlyi Mihály gróf életrajzi adatai a következők:

Károlyi Mihály, az elhunyt *Károlyi Gyula* gróf fia, 1875. március 4-én született Budapesten. Közgazdasági téren különösen a szövetkezetek létesítésének előmozdítója suradalmiban több fogyasztási és hitelszövetkezet neki köszönheti felállítását. Debrői és mihálytelki uradalmi és mintagazdaságok közé sorolható. Lelkes barátja a szépművészeteknek s e téren számos külföldi utazása alatt ismereteit gyarapította, amiknek elismerésül egy magyar képzőművészeti társulat, mint a Nemzeti Szalon választmányi tagjává választották meg. Budapesti palotájának írószobájában áll nagyatyjának, *Károlyi György* grófnak azon íróasztala, melyen *Haynau* az ő borzasztó ítéleteit 1849-ben aláírta. E palotájában 1848-49-ben sok lelkes történeti esemény folyt le. A palota egyik termében fogták el 1849-ben *Batthyány Lajos* gróft, Magyarország első felelős miniszterelnökét; ezen történeti esemény iránt azáltal kívánta kegyeletét leróni, hogy *Batthyány Lajos* gróf hű arcképét olajba festette és azon teremben helyezte el. A múlt évi választások alkalmával, mint pártonkívülit, a hevesmegyei Péterváráson választották meg, de csakhamar belépett a függetlenségi és 48-as párt táborába.

HIREK.

— **A horvát uszítók munkában.** *Budapest* ről táviratozzák: A horvát lázítók most országos népgyűlések előkészítésével foglalkoznak és innen igyekeznek államellenes izgatásukat az országba szétvinni. A jog-párt és a paraszt-párt egymásután tartanak népgyűléseket, amelyeken megkezdődik a legszélsőbb agitáció a *magyar állameszme ellen*. A horvát nép azonban — minden lázítás dacára — nyugodt. Nem hagyja magát behajszolni a veszedelemben és a kijózanodás szimptomái a lázítás tökéletes kudarcáról beszélnek. A bán környezetében természetesen a párt-ütőkkel ellentétes áramlat van keletkezésben. Az agitátorok lázító körútja egyébként sem lesz zavartalan és minden akadály nélkül való. A kormánynak gondja lesz rá, hogy a pártütők munkája ne egészen sikerüljön. Nagyon könnyen megeshetik, hogy kivonul ez alkalommal a politika színterére a *tolonckocsi* is, ha a horvát vezérek mindenképpen provokálnak.

— **A nyolcadik szobor.** *Budapest* ről táviratozzák: Ma adta át a miniszterelnökség részéről *Romy Béla* min. tanácsos *Rózsavölgyi Gyula* alpolgármesternek a király által 1897-ben adományozott tíz szobor közül a nyolcadikat, *Tinódi Sebestyén* lantosköltőnek a Népszínház előtt elhelyezett szobrát.

— **A casablancái vérengzés.** *Tangerből* táviratozzák: A Casablancából ideérkezett *Forbin* cirkálóhajó legénysége elmondta, hogy Casablancát 2000 benszülttel teljesen kifosztotta és megszállva tartja. A tengerész-csapatokkal vívott harcban 2 halottja és 15 sebesültje van.

— **A sziámi király bevásárlásai.** *Berlin* ből táviratozzák: A sziámi király, aki néhány napja Berlinben időzik, ma több bevásárlást tett. Többek között 70.000 koronáért ékszert és játékszereket vásárolt.

— **Székek a korzón.** Megirtuk, hogy *Weisz Félix* beadványt intézett a tanácsshoz s ebben azt kérte, engedje meg, hogy az *Andrássy-téren* a Hungária-kávéháztól a minoriták templomáig a hársfasor között fővárosi mintára székeket állíthasson fel. A beadványnyal ma délután foglalkozott a közlekedésügyi bizottság s a következő határozati javaslatot terjeszti a törvényhatósági bizottság elé: adjon a törvényhatóság *Weisz Félix*nek 6 évre kizárólagosságot, engedje meg a hat fillérenyi díjszedést, egyúttal kösse ki, hogy a vállalkozó tartozik a városnak négyszög méterenként két korona területhasználati díjat fizetni s heti piacon és országos vásárok alkalmával a díjszedést beszüntetni.

— **Kossuth Lajos Tódor — képviselő.** Fővárosi tudósítók táviratozzák: *Kossuth Lajos Tódor*t, anélkül, hogy megkérdeznék, egy kerületben országgyűlési képviselővé választják. Ebben az esetben *Kossuth* véglegesen hazajön.

— **A megostromolt ház.** *Budapest* ről jelentik: A házi urak ellen indított mozgalom mind veszélyesebb alakot kezd öltetni. Az *István* uton tegnap este rendezett csetepaté ma megismétlődött. Este 8 órakor nagy néptömeg állta körül a tegnap megostromolt házat, s újabb támadást akart ellene intézni. A rendőrség azonban, amely nagy apparátussal vonult a helyszínére, megakadályozta a tömeget e szándékában. A rendőrség beavatkozásának az lett az eredménye, hogy kövekkel megdobálták a rendőregényeket, s a lovas rendőröket lerántották

lovaikról. Két rendőr a kődobások következtében súlyosan megsérült. Erre a szakasz vezetésével megbízott rendőrtisztviselő tüzet vezényelt. A rendőrök revolverlövésai *Horzola István* 13 éves tanoncot találták, aki súlyosan megsérült. A sortűznek csupán annyi eredménye volt, hogy sikerült a tömeget a *Nefelejts-utcába* szorítani, ahol az tovább garázdálkodott. A *Nefelejts-utcában* egy ház emeleti ablakából forró vizet akartak a rendőrökre önteni, a víz azonban néhány tüntetőre ömlött, akik szintén megsebesültek. A tüntetőket csak 9 óra után birták nagy nehezen széteszlatni. Többeket letartóztatnak, a megostromolt házat pedig állandó őrizet alá vették.

— **Kolera járvány Oroszországban.** *Szentpétervárról* táviratozzák: Oroszországban nagy kolera járvány dühög. Hivatalosan eddig nyolc megbetegedést ismernek be, amelyek közül három *haldlos kimenetelű* volt. A járvány fészke *Szentpétervár*. A hatóságok a veszedelem meggátolására minden intézkedést megtettek.

— **Ezüstmenyegző.** *Simon Gyula* kolozsvári erdőtanácsos, *Simon Gábor* aradi ügyvéd és nyugalmazott árvaszéki jegyző fia a bajorországi *Reichenhall* fürdőben ünnepelte nejevel házasságának huszonötödik évfordulóját. A jubileum napján az ünneplő pár a *reichenhalli St Zeno* zárda házi kápolnájában misét hallgatott, ahol *Majláth Gusztáv* erdélyi püspök főpásztor: áldásban részesítette őket és lélekemelő beszédet intézett hozzájuk. Az ünnepelt párt a *Reichenhallban* időző magyarok közül sokan halmozták el őszinte szerencsekívánataikkal.

— **Betiltott szociálista népgyűlés.** Miként a fiu-meai cápa minden nyáron megjelenik a lapokban, úgy szinte állandó rovatot lehetne az aradi lapoknak vezetni ezzel a címmel: *Betiltott szociálista népgyűlés*. Tegnap *Domschitz Ferenc*, *Várad* Alfréd és *Szilágyi-Kiss István*, az aradi szociáldemokrata párt tagjai bejelentették a rendőrségnek, hogy vasárnap délután hat órára a Szabadság térre népgyűlést hívnak össze, amelynek tárgyszó az: A szervezkedés célja és haszna. *Green Nándor* tb. főkapitány a bejelentést nem vette tudomásul és a népgyűlés egybehívását *betiltotta*. A főkapitány azzal indokolja betiltó határozatát, hogy a munkaadók és munkások közötti ellentétek még mindig fennállanak.

— **Meghalt a templomban.** A mindennapi élet tragédiái közé ma egy sajtósági, különös esetet jegyezett be a nap krónikása. Egy lelkipásztor, aki maga köré gyűjtötte a híveit, hogy azoknak a tulvilági s a földi boldogságról beszéljen, hogy megmutassa nekik azt az utat, amely mind a kettőhöz vezet, — összerogyott a szószékben és híveit előtt kilehelte lelkét. A szomorú esetről ezeket jelenti tudósítónk: *Godó László* bácsmartonosi káplán gyakran ellátogatott a pestmegyei, de nem messze lévő *Sükösd* községbe, amelynek nem lévén lelkésze, a hívek lelki szükségleteiről ő gondoskodott. A sükösdiek igen megkedvelték a tehetséges, fiatal papot, akinek szent beszédeit mindenkor sokan meghallgatták. A káplán ma délelőtt szintén ellátogatott megkedvelt híveivel s istentisztelet után megjelent a szószéken. A prédikáció kezdetén a hívek észrevették, hogy a lelkész a szokottnál halkabban s kissé bágyadtan beszél, de semmi rosszra nem gondoltak. *Godó* a földi és a tulvilági boldogságról akart egyet-mást elmondani s rövid bevezetés után fölkiáltott:

— *De mi hát a boldogság?*

A felelettel azonban adós maradt — örökre. A kérdés után egy két pillanatig mereven nézett maga elé, majd az agyához kapott s ősz-

szerezgyott. A hívek meghökkenve siettek fel a szószekre, ahol már csak a káplán holttestét találták. Az előhívott orvos konstata, hogy a szerencsétlen lelkész agyszélhűdés érte. A két községben, amelynek híveit szolgálta, igen nagy a részvét a káplán halála fölött, aki mindössze huszonhét éves volt.

— **Borzalmas rablógyilkosság.** Debrecenből táviratozzák: Az itteni Vilmos-huszárok lakatnyája mellett tegnap éjjel rémes rablógyilkosság történt. Ma reggel egy vásárra igyekvő asszony, *Vásári Istvánné* egy rettenetesen megcsontított, véres holttestre akadt a kaszárnya kerítése mellett. A holttestnek egyik keze le volt vágva, feje pedig le volt szakítva a test törzséről, melyhez csak véres huscfatok fűzték. Az asszony azonnal értesítette a borzalmas leletről a rendőrséget, ahonnan az ügyeletes tiszt az ügyészi kiküldöttel és Nagy Miklós huszárezredessel ment ki a helyszínére. Megállapították, hogy a meggyilkolt erdélyi román birkapásztor, aki juhokat hozott a vásárra. Tegnap este még egy vendéglőben mulatott *Kerekes Sándor* taligással, aki annak idején *Kovács Gusztáv* darabont-főispán megtámadtásakor azt a halottas kocsit hajtotta, amelyre a főispánt feltették. A pásztor, akinél 2000 korona volt bankóiban, később, úgy 11 óra tájban elment a vendéglőből. *Kerekes* utána ment s valószínű, hogy indokolt a gyanu, amelynek alapján *Kerekes* a gyilkosság elkövetése miatt letartóztatott. *Kerekes* mindent tagad s alibit igyekszik igazolni. A meggyilkoltól nemcsak a pénzét, de összes iratait is elszedték, úgy, hogy személyazonosságát sem lehetett megállapítani.

— **Munkásnők védelme.** *Bécsből* telefonálják: A *Fremdenblatt* írja: 1906. szeptemberben jött létre Bernben az a nemzetközi egyezmény, amely megtiltja, hogy az ipari vállalatoknál dolgozó női munkások éjjeli munkát végezzenek. Az egyezmény mindazon ipari vállalatokra vonatkozik, amelyekben 10 munkásnál többet foglalkoztatnak. Az egyezményt tudvalévőleg Ausztria-Magyarország, a német birodalom, Belgium, Dánia, Spanyolország, Luxemburg, Németalföld, Portugália, Svédország és Svájc kötötték meg. Az osztrák kormány törvényjavaslatot dolgozott ki, amely többek között összhangba hozza az ipartörvény 95. és 96. szakaszait a berni egyezmény intézkedéseivel és ezáltal az éjszakai munkára szorított kiskorú segédmunkásokat is védelmébe veszi. A törvényjavaslat, amely véleményadás céljából a kereskedelmi és iparkamaráknak megküldetett, amint értesülünk, eltekintve attól, hogy védelmezi a kiskorú segédmunkásokat, annyiban is túlmege a berni egyezmény határain, hogy az abszolút éjszakai munkaszünet azon női munkásokra is kötelezővé tétetik, akik olyan vállalatnál dolgoznak, amely tiznél kevesebb munkást foglalkoztat.

— **Öngyilkos cselédleány.** Ma délután egy órakor *Mladin Mariska* 22 éves cselédleány Nagy Sándor utca 23 ik szám alatt levő lakásán öngyilkossági szándékból szódaoldatot ivott. A házban lakó *Molner József* cipészsegéd még idejében észrevette a cselédleány szándékát s mielőtt még sokat ihatott volna a mérges folyadékából, kiütötte az üveget a kezéből. Az esetről értesítették a rendőrséget, ahonnan *Török Lajos* ügyeletes rendőrtiszt és *Prohászka László dr.* kerületi orvos mentek ki a helyszínére. *Mladin Mariskának* semmi baja sincsen, csupán a száját égette össze a szódaoldat.

— **Katonák tragédiája.** *Berlinből* táviratozzák: Königsbergből jelentik: Az 1. és 18. utász zászlóalj kilenc utászkatona tegnap este *Arnannél* a *Pregel* vizébe fult, dacára annak, hogy valamennyien jó uszók voltak. A katonák csol-

nakukat, melyen 17 ember volt egy gőzhajóhoz kötötték. A csolnak felborult és kilenc katona menthetetlenül *eltűnt a víz mélyén.* A többi megmentették.

— **Vizsgálják az aszfaltot.** A közlekedésügyi bizottság ma délután kiszállt a Tököli-térre és a Szent Pál-utcába, hogy az aszfaltburkolatot megvizsgálja. A Tököli-téren javában folynak a javítási munkálatok, amelyeket nemsokára be is fejeznek. A bizottság a Szent Pál-utca aszfaltburkolatát *nem találta megfelelőnek,* mert az öntés nincsen egyenletesen elsimítva. A közlekedésügyi bizottság elrendelte az aszfaltburkolatnak javítását.

— **Szerencsétlenség vagy gyilkosság?** Budapestről táviratozzák: Rejtélyes ügy foglalkoztatja most a budapesti katonai köröket. A Forgács-féle kaszárnyában ma délelőtt végzetes szerencsétlenség történt, amely egy vadász katona *halálával végződött.* A puskaműhelyben ugyanis két katona foglalkozott fegyverjavítással. Munka közben az egyik a társára fogott egy már kijavított puskát, amely eddig ki nem derített okból elsült. A fegyverben éles töltés volt, s a másik szíven találva, holtan esett össze. Az eset után, amelyről ez ideig még az sem szivárgott ki, hogy szerencsétlenség, vagy gyilkosság-e, azonnal vizsgálatot tartottak a puskaműhelyben és megállapították, hogy bár a fegyverek többnyire iskola patronnal voltak megtöltve, két puskában éles töltés is volt. A vizsgálat részletes eredményét egyelőre nagy titokban tartják s miután a nyilvánosságra alig kerül valami, egyelőre a meggyilkolt vadász nevét sem sikerült megtudni.

— **Cigányverseny Aradon.** Vasárnap este tíz órakor *Gyorgyevits* Mita temesvári cigányprimás és *Almai* (Albert) Laci zenekarokkal versenyt rendeznek. A verseny nemcsak teljes zenekarral, hanem kvartettel is lesz. A versenybírák névsorát holnap közöljük.

— **A szerb trónkövetelő.** *Konstantinápolyból* jelentik: Mint ismeretes, Milán király itt élő törvénytelen fia, *Krisztics György* ellen bombamerényletet kíséreltek meg a minap. A merénylet után a szultán titkosrendőrsége kihallgatta *Krisztics György* anyját, *Krisztics Artemiziát.* Az asszony ez alkalommal felmutatta Milán királynak egy sajakkezüleg írt levelét, amelyben kijelenti, hogy *Artemiziának György* nevű fiát elismeri saját fiának s ilyképen törvényesíti. *Krisztics Artemiziának* az a terve, hogy Milán levelét sokszorosítottja és elküldi az európai kabineteknek s ennek alapján bejelenti fiának igényét a szerb trónra. A konstantinápolyi diplomáciai körök már értesültek az okmány tartalmáról s igen komolyan tárgyalják a dolgot.

— **A bujtogató kőműves segéd.** Még a múlt hónap elején történt, hogy *Militár Lázár* kőműves segéd felbuztatta *Frick József* aradi építész két tanoncát, *Gort Jakabot* és *Szeitz Józsefet,* s azt mondta nekik, hogy ne dolgozzanak tovább olyan kis bér mellett, hanem lépjenek sztrájkba. Egyidejűleg fejbuztotta őket, hogy mondják meg az idegen munkásoknak, hogy ha nem hagyják abba a munkát, fejszével fogják őket kényszeríteni a munka abbahagyására. A tanoncok azonban a gazdájuknak mondták meg a dolgot, aki feljelentette a rendőrségen *Militár Lázárt* magánosok elleni erőszak büntette miatt. A rendőrség ma a büntetőjárásbírószágra tette át az ügyet.

— **Öngyilkos mérnök.** Grázból táviratozzák: A Graz melletti erdőszégen egyik fára akasztva, holtan találtak egy elegáns ruházatu embert. Megállapították, hogy az illető *Lányi Lajos* mérnök, beszterecebányai állami iparfelügyelő, aki minden kétséget kizárólag öngyilkos lőtt.

Lányi nemrégén vétette fel magát egyik Graz melletti szanatóriumban, ahonnan akkor tűnt el, mikor felesége látogatóba odaérkezett.

— **Felrobbant automobil.** Budapestről írják: Az Arena uton levő automobil-szinben *Karácsanyi Jenő* gróf automobilja ma, mikor tartályába benzint töltöttek, *felrobbant.* A robbanás, amely az automobilt összeszaggatta, emberéletben nem okozott kárt. Az elpusztult gépkocsi értéke 36000 korona volt.

— **Minden cigány gyanus.** *Szatmárnémeti*-ből táviratozzák: A gyalóbi csendőrőrs jelentette a csendőrszárnyparancsnokságnak, hogy a szamosungi református lelkészhez a napokban beállított három cigány, akik néhai *Balog János* gyermekeinek vallották magukat és *József, Stefi* és *Sándor* névre keresztleveleket kértek. Minthogy a cigányoknak pénzük nem volt, 12 ezüst gombot és egy tulaezüst órát hagytak a papnál azzal, hogy másnap ismét eljönnek és kiváltják. A cigányok a faluban érdeklődtek, hogy a dánosi cigányokat még üldözik-e? A gyanus cigányokat feljelentették a hatóságnál s a községi bíró csendőrökért küldött. A cigányok megneszelték a dolgot s még mielőtt a csendőrök megérkeztek, megszöktek. Erős a gyanu, hogy a három cigány a dánosi bandához tartozik s a református lelkész ellen akart merényletet elkövetni.

— **Drága ölelés.** *Borossebesről* jelenté tudósítónk: Kedden éjjel *Csaja Ferenc* borossebesi gépész *Holdmészes* községben a cséplőgép mellett aludva, arra ébredt fel, hogy valaki bottal ütlegeli. Segélykiáltására a tettes elmenekült. A gépész fején és karján *súlyos sérüléseket szenvedett.* A gurahonci csendőrségnek két nap n. omozás után sikerült a tettest *Telván Pászku* holdmészesi legény személyében elfogni. Tettét abbeji boszujában követte el, mert a gépész a cséplőgépénél dolgozó kedvesét az ő szeme látára többször megölelte.

— **Leégett kastély.** Prágából táviratozzák: A lapok jelentése szerint az Eisenstein mellett fekvő Neubrunn-kastély az elmúlt éjjel teljesen leégett. A kár nagyon tekintélyes, mert értékes kultur- és művészettörténeti gyűjtemények, valamint számos nagyértékű festmény és régiség pusztult el. A tulajdonosok is csak az életüket tudták megmenteni.

— **Gyilkos villámcsapás.** Tegnap délelőtt *Berzován* és környékén nagy vihar dühöngött, amelynek egy emberélet is áldozatul esett. *Berzova* határában ugyanis a villám becsapott egy fába, amely alatt *Pakurár Tódor* berzovai lakos húzta meg magát. A villám lesújtotta a szerencsétlen embert is, aki azonnal meghalt.

— **Károlyi Gyula főispánsága.** Ilyen cím alatt megirtuk hogy egy fővárosi lap szerkesztősége telefonon érdeklődött *Arady János* főispáni kiadónál a főispán lemondására vonatkozólag. A fővárosi lap adatokat között a lemondásra nézve s ezeket a főispáni kiadótól származóknak mondta. *Arady János* annak közlésére kért fel bennünket, hogy ő semmiféle adatokat nem adott a fővárosi lap szerkesztőségének, csupán annyit mondott az illető lap szerkesztőjének, hogy *Károlyi Gyula* gróf főispán nincsen itthon.

— **Amateur fényképezészeknek!** Általában ismert kitűnő szalon- és uti fényképezési készülékek, felülmulhatatlan minőségű pillanat kézi aparátusok, valamint mindenféle fényképezési cikkek *Moll A.* cégnél (*Bécs, Tuchlauben 9., cs. és kir. udvari szállító*) kaphatók. Ezen üzletág alapított 1854-ben. Kivánatra nagy képes árjegyzéket bérmentve küld a cég.

— **Rovarpor,** bolhák, legyek, poloskák, svábok ellen leghatásosabb *Vojtek* és *Weisz* nál. 201

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, augusztus 9.

A nyár ugylátszik mégis hű marad nevéhez, sőt néhány napja ugyszólván kánikuli szerűleg lépett fel a meleg.

A mostani időjárás mezőgazdasági szempontból kedvezőtlen.

A gabonaüzlet irányzata ennek folytán szilárd, no meg a gyenge terméseredmény is hozzájárul.

A mai piacon eladásra került:

2000 mm. buza 10.70—11.

Tengeri 6.—

Névleges jegyzés:

Rozs 7.40—59.

600 mm. árpa 6.70—90.

Zab 6.80—7.

Az árak koronákban, 50 kilogrammonként értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 9.

Elkelt 25,000 métermázsa 10—15 fillérrel magasabb áron. Amerika $\frac{3}{4}$ magasabb.

Az árak 50 kilogrammonként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza októberre	11.67—11.68	11.68—11.69
Zab októberre	8.25—8.26	8.31—8.32
Rozs októberre	9.05—9.06	9.10—9.11
Tengeri 1908 májusra	6.75—6.76	6.87—6.88

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	648.75
Magyar hitelrészvény	748.25
Déli vasut	154.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Augusztus 9. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz párónként 400 kilogramm felül súlyban — fillérig; közép párónként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz párónként 320 kilogramm felül súlyban 134—135 fillérig; fiatal közép párónként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 126—137 fillérig; könnyű párónként 250 kilogrammig terjedő súlyban 117—138 fillérig.

A hízott sertésüzlet irányzata: Változatlan.

IDEGENEK ARADON

— Augusztus 9. —

Központi szálloda. Seidner Samu birtokos Berzova. — Bódy Zsigmond ev. ref. lelkész és neje Nagyrabé — Stern Géza birtokos Gattaja. — Meszner Béla kereskedő Kisjenő. — Berényi Ármán dr. ügyvéd Gyula. — Tiberiu Sandor dr. ügyvéd Turnszeverin. — Cutru Julian M. ügyvéd Turnszeverin. — Kugei Dezső dr. ügyvéd Lugos — Jankovics Lázár kereskedő Titel. — Kahnul B. kereskedő Bécs. — Korek Kálmán birtokos Kujed. — Brenner Márton kir. főmérnök Budapest. — Eberling János kir. főmérnök Temesvár. — Schatz Nándor építő mester Pancsova. — Herczfeld Sándor kereskedő Budapest. — Szabó Sándor kereskedő Budapest. — Mandl Ferenc kereskedő Budapest. — Mikó Emil dr. ügyvéd Temesvár. — Lenkey Vince kárbeccső Budapest. — Berger József kereskedő Budapest. — Somogyi Jenőné birtokosnő Medgyesegyháza. — Markovits M. birtokos Szatmár. — Wirth Antal kereskedő Budapest. — Fischer Mátyás kereskedő Budapest. — Hartenstein Jenő fakereskedő Budapest. — Ungár Mór borkereskedő Budapest. — Wosseler Rezső kereskedő Budapest. — Nagy Lajos szállodás Miskolc. — Lonovits Gyula birtokos Makó. — Brunner Gusztáv kereskedő Bécs. — Szabó Emil kereskedő Budapest. — Klein Ignác kereskedő Budapest.

Fehér Kereszt-szálloda. Fazekas István mérnök és családja Miskolc. — Mezei Miklós Szabadka. — Sugár József igazgató és neje Debrecen. — Forbáth Ede gráros München. — Pallós Oszkár kereskedő Szeged. — Vinter Lajos kereskedő Szeged. — Orbán Emil titkár Budapest. — Zenger S. magánzó Budapest. — Gajdos László és családja Nagyszentmiklós. — Petrovics Károly Zenta. — Vasvári Lajos hivatalnok Békéscsaba. — Ladányi Károly és családja Késmárk. — Steiner Dániel nagybérlő Baránd. — Dócs Zoltán bányagazgató Resica. — Steinman László hivatalnok Szászváros. —

Keller Tivadar szállító Pozsony. — Beretvárs J. és családja Budapest. — Polacsek Gyula kereskedő Makó. — Kovács János titkár Budapest. — Hauser J. Leopold utazó Budapest. — Vessely A. Dezső utazó Budapest. — Sevitus S. utazó Budapest. — Kohn Lajos utazó Budapest. — Neumann Simon utazó Budapest. — Rund Manó utazó Budapest. — Rieger Imre utazó Budapest. — Berger Adolf utazó Bécs. — Forschner Soma utazó Bécs. — Spatz Gyula utazó Bécs. — Friedman Ele utazó Bécs. — Vajda Béla utazó Bécs. — Berger Gusztáv utazó Nagyvárad.

Pannónia-szálloda. Hollai Imre földbir:okos Acsva. — Zekor Károly utazó Szeged. — Kovács Sándor jegyző Beel — Ringersen József utazó Nagyvárad. — Adler Samuné utazónő Budapest. — Paschternák József kereskedő és neje Kalocsa. — Appendorfer Salamon kereskedő Marmarosziget.

A fentelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Kaszab Géza.

NYILTTER.

Aki a nálam vásárolt PURGLY-féle TURKESZTÁN-sárgadinnyéből

egyszer evett, az nem eszik soha másféle dinnyét.

Aki a

Maros édes, soványhusu harsáját szereti, az vegyen abból

a 30 kilós

marosi élő harsából,

a mely ma kerül nálam kivágásra.

ZÁRAY GÉZA.

1934 delikatesz-kereskedése.

Fővárosi mulató

a Mikádó-kertben, kedvezőtlen idő esetén a kávéházban.

Uj szenzációs műsor!

Szünet alatt serpentin-csata. Naponta két kacagtató bohózat.

A dupla könyvelő.

Egy aradi éjjeli őr.

Szabad bemenet. Fentartott helyek.

Vasár és ünnepnapokon 60 fillér belépti díj.

Tisztelettel:

Tauber Márton,
igazgató.

Lakás-változás.

A tisztelt közönséget értesítem, hogy lakásomat

Thököly-tér 5. szám alá helyeztem át.

Rendelő-óráim d. e. fél 8-tól fél 9-ig, d. u. 2—3-ig.

Dr. Hecht,
kerületi orvos.

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedése

Aradon, Weitzer János-utca.

Arad városi és Arad-Temesmegyei telefon 517.

Egy

nyolcadárért

olvasható minden új és szenzációs könyv rögtön a megjelenés után. Ezen új könyvet, ha már ötven olvastak

félárért bárkinek eladjuk.

Semmiféle betét biztosíték vagy kötelezettség nem kívántatik.

Jelenleg legújabb magyar könyvek:

Bolti ár helyett $\frac{1}{6}$ ár

Wilde Oszkár Dorian Gray arc képe	4 —	—50
Lavedan: Az ágy	2 —	—25
Ambrus Zoltán: A Berzsenyi lányok tizenkét vőlegénye	4 —	—50
Guthi Soma: A vén kopó	2 —	—25
Csicseri Orosz Adrienne: Róma diadala. Keresztény szociális regény	2 —	—25
Csicseri Orosz Adrienne: Bozóthy Nóra grófnő	1.50	—19
Ambrus Zoltán: Solus eris	4 —	—50
" " Törpék és óriások	4 —	—50
" " Őszi napsugár. — A gyanu	4 —	—50
Pekár Gyula: Vitézi Románcok	4 —	—50
Molnár Ferenc: Az ördög	2.50	—32
Böhme M.: Egy tévedt nő naplója	4 —	—50
Spaits Sándor: Mandzsurián át kózákkal. — Az orosz-japán háboru története	8 —	1 —
Jászay: Uj Magyarország felé	2.50	—32
Heltai J.: Nyári rege	2.50	—32
Malonyai D.: A Csák nemzetség	2.80	—35
Rudnai: Felső-bükki kuria	3.50	—44
Lengyel L.: Egy leány története	2.50	—32
Upton Sinclair: Posvány amerikai irányregény	4.50	—68

Német könyvek:

Böhme: Dida Ibsens Geschichte (folytatása: A tévedt nő naplójának.)	4.80	—60
Wilde O.: Ein Haus aus Äpfeln der Granate	2.40	—30
Wilde O.: Betrachtungen	2.40	—30
" " Der glückliche Prinz	2.40	—30
" " Dorian Gray	3 —	—38
" " Gedichte	2.40	—30
" " Weisheiten	1.20	—15

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedésében

Arad, Weitzer János-utca.

Arad városi és Arad-Temesmegyei telefon 517.

Városi hirdetmények

23620—1907.

Hirdetmény.

Felhívjuk gazdaközönségünk figyelmét a katonaság azon hirdetményére, mely a zabszállítást tárgyalja s melynek 1 példánya a kapu alatt ki van függesztve, másik példánya pedig jelen szám alatt a levéltárban betekinthező.

A városi tanács.

22686 1907. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. földművelésügyi miniszternek 51883/IX-2—1907 sz. leirata alapján közhírré tesszük, hogy a gödöllői m. kir. állami méhészeti gazdaságban a folyó évben szeptember hó 15-én két éves méhészeti munkás tanfolyam nyitattik, amelyre folyó évi augusztus hó 15-ig nyújtandók be a pályázati kérvények.

A pályázni szándékozók az előírt feltételeket a városi levéltárban megtekinthetik.

Arad, 1907. évi augusztus hó 3-án.

A városi tanács.

22981—1907. szám.

Hirdetmény.

Az 1907. évre érvényes kivetett III. osztályú kereseti adó és nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adójáról készített kivétési lajstromokat az általános jövedelmi pótdóra való tekintettel az 1883 évi XLIV. t.c. 16. §-a alapján 1907. augusztus 10. napjától 8 napi közzemlére kiteszük a városi adóügyi osztály 1. számú helyiségében.

Netaláni felszólamlások a kivétel napját követő 15 nap alatt, azok részéről pedig, k k első ízben rovatnak meg ezen adónemmel, az adókönyvecskéjökbe történt bejegyzést követő 15 nap alatt adhatók be a városi tanácsnál.

Arad, 1907. évi augusztus hó 2.

A városi tanács.

13745—1907. kh. sz.

Hirdetmény.

Ifj. Magyar Ferenc aradi lakos Zrinyi-u. 6. sz. a. telkén egy fémöntő és praecisiós munkát előállító laboratórium felállítására telepengedély iránt folyamodván az 1884. évi XVII. t.c. 27. §-a értelmében a telep helyszín tárgyalására határidőül folyó évi augusztus hó 16-án d. u. 5 órájára kintüzetik, melyre az érdekeltek ez uton is meghivatnak azon észrevétellel, hogy a telep helyszín és tervrajza valamint az üzem módjának leírása a kapitányi hivatal iparügyi osztályánál folyó évi augusztus hó 16-ig, mindenkor a hivatalos órák alatt betekinthező s a netáni észrevételek írásban ugyanitt, előszóval pedig a helyszíni tárgyalás alkalmával megtehető, mert amennyiben ilyenek nem emittetnének, s ha köztekintetek gátlólag fel nem merülendnek, a telepengedély az idézett törvény 30. §-a rendelkezéséhez képest ki fog adatni.

Arad, 1907. évi július hó 30-án.

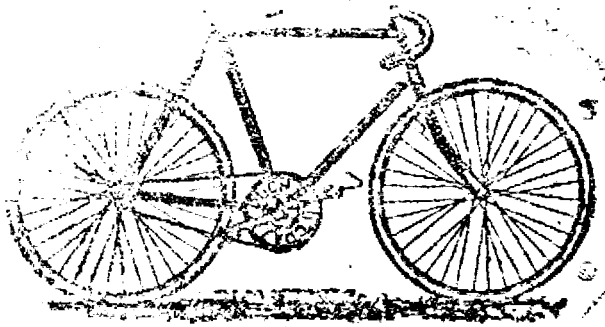
Green,
h. főkapitány.

Kalmár József

kerékpárraktára

486

Arad, Salacz-utca 2. szám.

Uj és használt kerékpárok olcsó árért kedvező havi vagy heti részletekre kapható.

Nagy avító műhely

3908—1907. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Soós Antal aradi lakos mint jelentkező, úgy a Victoria takaré- és hitelintézet Rt. aradi cég, továbbá Spitz Ignác, Pless Alfréd, Lederer Lipót, Havas Sándor, Ferenzi Kálmán mint Janiga András engedményese aradi lakosok és végül Reiniger A. S. aradi cég, mint ezuttal csatlakozónak kimondott végrehajthatóknak, Goldis Károliina mikalakai lakos végrehajtást szenvedett elleni 40 korona tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék területén lévő, Arad megye Mikalaka községében fekvő, a mikalakai 1467. számú tjkvben A. + I. sor., 662/a., 120/b. hrszám alatt felvett lakház és cserépegető kemence, úgy ezekhez tartozó telekre az árverést 1260 koronában ezennel megállapított kikiáltási ár-

ban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1907. év szeptember hó 19. (Tizenkilencedik) napján délelőtti 9 órakor Mikalaka községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át, vagyis 126 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított s az 1881. november hó 1-én 3338. szám alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át szolgáltatni.

Aradon, 1907. évi június hó 3-án az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Aknay,

kt. széki bíró.

1918

Az 1902. évi verseneti ipar és gazdasági kiállításán és az 1901. évi máskor ipar és gazdasági kiállításán a nagy díjazottakkal kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELNÖ DÉLMAGYARORSZÁGI

ORGONA-ÉPÍTŐ INTÉZET (villamos üzemre berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállít kintü, legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus orgonákat

bármily nagyságban a legolcsóbb árak mellett.

Javítások, átalakítások és hangolások átvetetnek, olcsón és kintü szakértelemmel és közöltenek. 2851

Bővebbi felvilágosítással és kintüvetéssel szívesen szolgálnak

az 1896. évi kiállításán a nagy millenniumi éremmel kitüntetve.

Klimatikus gyógyfürdő.

GLEICHENBERG

Nyári üdülő Idény: Május-október

Székelyország.

Kiváló klimatikus viszonyok, fél alpesi táj.

Gyógyjavallatok: Légzőszervek hurutos bajai (Asztma, Emphysem) az emésztési szervek, szív-izmok megbetegedésénél, idegbajoknál stb. 2878

Gyógyeszközök: Inhalációs terapia, pneumatikus kamarák, hidegvízgyógyintézet, szénsavas fürdők, Fungógyógyimód stb. stb

Gyógyforrások: Konstantin-, Emma-forrás, S. t. János-kút, Remete-forrás

Kimerítő képes prospektussal szolgál, lakás és kocsimegrendeléseket elfogad a fürdőigazgatóság.

Keresek

egy ügyes

segédet,

ki arófösben is jártas, azonnali belépésre.

Weisz Mór,
Székudvar. 1916

Diamant Ferenc

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező

Atzél Péter utca 2.,

a színház főbejáratával szemben. Bohus-udvarban.

Csillárok és lámpák

gáz és villanyra.

Az aradi gazgyárban leőgötött

valódi Auerek raktára.

Drbja 60 III.

Freghenerek, erayók, tollpáncok, villanykörtek, lámpa szerek és szerelői anyagok legjobb minőségben legolcsóbban kaphatók. 363

Könyvkötészetünkben egy ügyes fia

tanulónak

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Eladó egy

benzin malom

25 HP motorral, két pár kővel, felvonókkal, koptatóval, szitával és olajmalom berendezéssel, liszt eladással, külön álló 3 szobás lakással, minden cserőppel fedve. 1910

Bővebbet választélyeg ellen

Aster Róbert,
Galsán, p. Világos.

APRÓ HIRDETESEK.

A kinek

ismeretség híján

házasfőre,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre,kulcsárnőre,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodászolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

Aki

eladni kíván

butort,
sengorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

Aki

mindenféle vétel vagy bérbevitel csél-
jából keresi.

Aki

amely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban ér csélt, ha az„ARADI KÖZLÖNY”
kis hirdetési

rovatát használja.

Miért nem írt,

amint ígérte? Nagyon szeretnék
Önnel ismét találkozni. — Mikor
volna ez lehetséges? F. 1929

Arad, Erzsébet királyné-körút

18. számú emeletes új ház szeptem-
ber 4-én birói árverésen el-
adatni fog. Bővebbet Bánfi Sán-
dor zárgondnoknál. 1920

Egy billiárd asztal

jutányosan eladó Teleki-utca 15.
szám alatt.

Egy rövid zongora

elköltözés miatt azonnal eladó. Bő-
vebbet Nagy-körút 8. a házmester-
nél. 1914

Pianinó

jó karban 100 koronáért eladó.
Cím: Világos, postafiók 17. szám
1912

Kiadó lakások!

Új házban az Erzsébet-köruton
(igazságügyi-palotával szemben) 6
utcai szobás úri lakás, 5 utcai szo-
bás úri lakás, 3 bolthelyiség és
hozzávaló souterain lakás szeptem-
ber 1-től kiadó. 1909

Egy 44 éves ember

csősz állást keres, birtokos urak-
nál. Cím a kiadóban. 19262 jó karban levő kerti
pad megvételre keres-
tetik.

Veszünk könyvtárakat

egyes könyveket, Lexikonokat, jogi,
szépirodalmi és egyéb munkákat leg-
magasabb áron Ingusz I. és
Fia könyvkereskedésében Arad. 361

Eladó ház!

A Borona-utcában 8. szám alatt
egy ház 30 év óta fennálló jó for-
galmu szatócsüzzel eladó. Bő-
vebbet ugyanott. 1860

Veszek könyveket,

egész könyvtárakat, Lexikonokat,
jobb folyóiratokat és hangjegyeket
legmagasabb áron. — Kerpel
Izso könyv- és papírkereskedése
és kölcsönkönyvtára, Aradon. 356

Szeptember 1-ejére

keresek lehetőleg a belváros küze-
lében egy csinosan butorozott vi-
lágos szobát. Ajánlatokat szoba
jeligével a kiadóhivatalba kérek.

Lakás kiadó!

Tökölly-tér 6. számú házban egy 3
szobás földszinti lakás f. év novem-
ber 1-re kiadó. Bővebbet Frick
József építésznél vagy ugyanott a
házmesternél. 1898Kiadóhivatalunkban nagyobb
mennyiségű

filc (nemez)

ipari célokra jutányos áron eladó.

3 szoba,

1 konyha, 1 kamarából álló urila-
kás vízvezetékekkel. Szekeres-utca
4 szám alatt kiadó. 1932

Egy jóforgalmu szatócsüzzel

más vállalat miatt eladó. Cím a
kiadóban. 1904

Intelligens fiatal emberek

keresztény háznál jó házi kosztot
kaphatnak. Cím a kiadóhivatalban.

Egy csomagkézbesítő

f. hó 15-ére felvétetik. Roth József
szállító, Eötvös-u. 3. 1935

Intelligens házból való fiúk

uri családnál teljes ellátást nyer-
hetnek. Cím a kiadóban. 1919

Uri lakás

4 utcai, 1 udvari, elő-
szoba, fürdőszoba és
mellékhelyiségek
november 1-re
kiadó. 1936

Szt. István-u. 1/a sz. a.

MOLL-FÉLE
SEIDLITZ-PORA MOLL A. Féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomor-
bajok, testl bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzött székrekedés,
máj bántalmak, vértululás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen
a jeles háziszer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy
1 peccsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenytettnek.Csak akkor valódiak, ha
mindegyik doboz Mollnak
védjegyét és aláírását tűn-
teti fel.MOLL-FÉLE
SÓS-BORSZESZMoll feliratu ónozzattal elzárva van. A Moll-féle sósborszesz ne-
vezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény,
czuz és a meghülés egyéb következményeinél legismeretesebb nep-
szer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll A. védjegyet
tünteti fel és „A

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyer-
mekek és felnöttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill.
Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszéküldés:

MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

3971

Vidéki megrendelések naponta postautárvét mellett teljesítettnek.
A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjegyével ellátott kö-
szítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD
gyógyszertáraiban.

Váci és nagyenyedi fegyházban kötött harisnyák.

Cérna-vászon raktárunkat ajánljuk a n. é. közönség figyel-
mébe.Óriási készleteinket még a múlt évben szereztük be és így
utolérhetetlen olcsó áron adhatjuk.Schroll-féle chiffonok, pamut vászon, kész női fehérnemű,
fehér asztalnemű és színes kávésock, remek választék.Leány és fiu tanulóknak kész fehérnemű és a szükséges
kellékek.

Rosenblüh H. és Társa.

Váci és nagyenyedi fegyházban kötött harisnyák.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékeivel.